

Posamezna številka 1 Din mesečno, če se sprejema list v uradni naročnina 4 Din, na dom in po pošti dostavljen list 5 Din. - Celoletna naročnina je 50 Din, polletna 25 Din, četrtletna 13 Din. Cene inšeratorom po dogovoru

PONEDELJSKI

SCODVENECEC

Uredništvo: Kopitarjeva ul. št. 6/III. Telefon št. 2050 in 2996. — List izhaja vsak ponedeljek

Uprava: Kopitarjeva ulica št. 6. Poštni ček. račun. Ljubljana 15.179. Telefon št. 2992

Ljubljana manifestira za svojega voditelja dr. Korošca

Veličasten shod Jugoslovanske radikalne zajednice v Unionu

Ljubljana, 17. januarja.

Po osmih letih molka se je slovenski del Ljubljane — in tudi njen pretežni del — spet zbral danes na javnem političnem shodu, na katerem je navdušeno manifestiral svojo voljo skupnosti in sloge s slovenskim narodom v podeželju. Ljubljanci smo danes manifestirali svojo nerazrušljivo zvestobo svojemu narodnemu voditelju dr. Korošču in kot kaže smo tudi moško povedali naše zahteve. Velika volja Ljubljane in slovenskega naroda se je danes javno dokumentirala in danes je Ljubljana dobila žele svoj pravi obraz. Tudi v dobi diktature ter Marušič-Pirkmajerjevega režima smo imeli Slovenci nekoč priliko, da smo ob 60-letnici dr. Korošca javno v Ljubljani manifestirali zvestobo svojemu narodnemu voditelju. Pred dvanajstimi leti je slovensko ljudstvo tudi popolnoma veliko unionsko dvorano in sosedne dvorane, toda to so bili izrazi vsega naroda, danes pa je manifestirala izključno Ljubljana. Prišli so seveda naši prijatelji iz okolice, toda ti so bili le posamezniki. Veliki politični shod ljubljanske organizacije Jugoslovanske radikalne zajednice, ki je bil danes dopoldne v Ljubljani, pa smo napravili ljubljanci sami. S ponosom gremo ljubljanci pred ves slovenski narod in pred vsedržno JRZ ter se pokažemo: v prestolnici Slovenije, v Ljubljani, smo mi najmočnejša, edina organizirana stranka, ki ima res ljudstvo za seboj. Veličastni izrazi zvestobe do dr. Korošca, nepopisni prizori, ko je ljudstvo viharno pritrjevalo govornikom, izrazi ljubezni in spoštovanja, ki so jih bili deležni voditelji slovenskega naroda na tem zborovanju, vse to potrjuje dejstvo, da je danes večina ljubljanskega prebivalstva v taboru JRZ. Spričo današnjega veličastnega shoda JRZ v Ljubljani obžalujejo prireditelji samo eno: namreč da v Ljubljani ni tako prostrane in velike dvorane, kjer bi se mogli zbrati vsi tisoči in tisoči naših mož in fantov, željnih, da na lastne oči vidijo našega voditelja dr. Antona Korošca in vse njegove prijatelje, druge naše voditelje, toda to ni bilo mogoče, ker so morali tisoči in tisoči čakati zunaj ter poslušati govore iz zvočnikov, razpostavljenih okoli zborovalne dvorane.

Ljubljana v znamenju JRZ

Propaganda za shod je bila skromna. S prijetnimi občutki smo ljubljanci spoznali veliko razliko med shodi, ki so jih sklicevali mogočniki izpred nekaj let, in pa med današnjim političnim shodom. Bili so v Ljubljani shodi, ko so ljudem ponujali brezplačne vozovnice, ko so jih z raznimi uradnimi fermami in tudi z nasiljem silili na shod tega ali onega mogočnika. Danes tega ni bilo! Le skromna pisemna vabila so zadoščala in že je vstala slovenska Ljubljana, vedno pripravljena, da pokaže svojo slovensko in demokratično čustvovanje. Na raznih koncih mesta, pa tudi v središču so se zbirali možje in fantje, da skupno in prostovoljno odkorakajo na zborovališče. Že pred deveto uro so se zbirali pristaši JRZ, ki so takoj nato obvladali vse ljubljanske ulice. Naši ljudje so imeli na sebi narodne znake.

Kolone korakajo

Samozavestno so korakale okoli 9 skozi mesto kolone naših mož. Dostojanstveno, toda odločno so prihajali naši ljudje z dovoljenega okraja, Karlovske ceste, s Prul, z Viča, iz Trnovca, iz Rožne doline, iz Bežigrada, iz Most, od Sv. Petra ter z vseh važnih točk v mestu. Nihče jih ni silil, prostovoljno so se ti možje in fantje zbrali ter odkorakali z godbami na čelu v skrajno vojaški disciplini na zborovališče.

Union je premajhen

Rediteljski zbor v dvorani je imel težko nalogo. V dvorani mora biti red, kakor se za našo stranko spodobi, toda težko je bilo prihraniti sežede za odličnike in voditelje naše stranke ter za starejše naše pristaše. Zvočniki iz Uniona so sicer opozarjali na red, toda težko je bilo ukrotiti navdušenje naših ljudi. Še pred prihodom kolon se je dvorana skoraj napolnila, ko pa so prišle prve kolone, se je napolnila še galerija in pa vsi balkoni. Le s težavo so reditelji prihranili nekoliko prostora na balkonu za godbo in pa sredi dvorane za prihod naših voditeljev.

Pred pričetkom shoda so se zbrali vsi predsedniki okrajnih organizacij v Ljubljani v stranskih prostorih Uniona. Z velikanskim navdušenjem so bili pozdravljeni, ko so prišli v dvorano ter zavzeli prostore pri predsedstvi mizi.

Prihod ministra dr. Kreka

Nabito polna dvorana je še pred prihodom predstavnikov JRZ navdušeno vzklikala dr. Korošču, dr. Kreku, dr. Adlešiču, slovenskemu narodu in slovenski domovini ter JRZ. Ko je prišel v dvorano minister dr. Miha Krek, se je navdušenje podvojilo. Z ministrom dr. Krekom so prišli v dvorano še senator g. Franjo Smodej, mestni župan dr. Juro Adlešič, dr. Azman in drugi odborniki ljubljanske organizacije JRZ. Godba na balkonu je zaigrala himno slovenskih fantov, aplavz pa se je ponovil po himni.

Narodne noše

Pestro ozadje predsedniški mizi je tvorila skupina slikovitih in pristnih narodnih noš. Naše žene so se danes odlično postavile, za njimi pa so bili v ozadju naši čvrsti fantje v slovenskih

narodnih oblekah z državnimi in narodnimi zastavami.

Na odličnih mestih so bili poleg predsednikov ljubljanskih krajevnih organizacij JRZ tudi drugi naši ugledni voditelji, kakor tajnik JRZ za Slovenijo, minister n. r. dr. Franc Kulovec, mariborski podžupan g. Franjo Žebot ter nekateri slovenski poslanci JRZ.

Tudi stranske dvorane polne

Ko je bila velika unionska dvorana že polna, tako da ni mogli nihče več notri, so možje in fantje napolnili še verandno, belo in zeleno dvorano Uniona, nekaj tisoč ljudi pa je ostalo zunaj na cesti. Od hotela Uniona doli do Marijinega trga so stali ljudje ter poslušali izrazita izvajanja govornikov.

Govor ministra dr. Kreka

Vsem je prav dobro v spominu, kako smo se poslednjič zbrali v teh velikih dvoranah k narodno politični manifestaciji. Slavili smo 60-letnico rojstva našega voditelja dr. Korošca. Trdni zidovi te hiše so se tresli, tako močno je bilo vaše odobravanje, ko je pisatelj Finžgar klesal Koroščevo podobo na tem odru in s posebno močjo svoje besede na njej odkrival čudovito moč zvestobe svojem narodu.

Odmevalo je po celi Jugoslaviji takrat navdušenje trpečih, potlačenih in preganjanih Slovencev, ki so dobro vedeli, da vsak njihov glas čuje in beleži nasprotno in sovražno razpoložena oblast in ukazuje kazen za najnedolžnejše narodno veselje. Precej je bilo še postaj križnega pota, ki ga je moral prehoditi naš rod od tiste slovensosti, dokler nismo prišli v politično svobodo. Dolgo je še trajalo, za trpeče posebno dolgo, da je prevladovalo splošno prepričanje, da tiste metode niso bile škodljive samo za Slovence, ampak za vse, za celo Jugoslavijo.

Zmagala pa je le Vaša zvestoba in vztrajnost, zmagala poštrevnost in doslednost.

Sprejeli smo za'os'no dedščino

Velik je izšel naš voditelj iz trpljenja, velik z njim ves slovenski narod. Ko se je ponudila prilžnost, da damo na razpolago svoje moči in zmožnosti državi politiki in upravi, smo pristopili k temu težkemu delu močni, ker smo pet let vzdržali kot nezlomljiva vojska, in bogati na ugledu, ker si kljub najbolj vnebovpijočim krivcem nismo pustili zadušiti trdne vere v našo narodno jugoslovansko državo, ne goreče ljubezni, ki jo imamo do naše slovenske domovine. Jugoslavija je bila ob nastopu naše vlade kakor pokrajina, po kateri so se sprostile elementarne sile. Kot neurja zapuste razdejane vasi in polja, tako je politika diktature JNS razdejala red, narušila zaupanje v oblast, zbegala narod, upropastila finance in gospodarstvo, ter zanelila najplodnejše kosiče tajnih tujih razdiralnih gibanj med zapeljanimi, nesvobodnimi in gospodarsko obubožanimi državljani.

Delo sedanje vlade

Nepregledno težke in nevarne naloge je prevzela nova naša vlada. Po malo več kot poldrugoletnem delu pa njeni prijatelji lahko ugotovimo, da je najtežja naloge sijajno premagala.

Jugoslavija na zunaj močna

Utrdili smo moč in ugled države na zunaj. Naši prijatelji, ki so še pred poldrugim letom obupavali nad močjo in bodočnostjo naše države, danes z veseljem ugotavljajo, da je Jugoslavija največja sila na Balkanu, ki mora in zna uspešno varovati svoje koristi napram vsakemu nasprotnemu poskusu.

Naša vlada je vodila sicer tradicionalno politiko s svojimi zavezniki in prijatelji, toda pri tem ni nikoli opustila prilike, da Jugoslavija izstopi samostojno in iniciativno, da si pridobi novih zvez in na novih položajih utrdi svoje ime, svoj mir in nedotakljivost svojih meja. Po visoki za sluzi prvega kraljevega namestnika princa Pavla in pod spretnim vodstvom našega zunanjega ministra g. predsednika dr. Stojadinovića smo pridobili predragoceno prijateljstvo Anglije, ki se je v minulem letu ponovno koristno manifestiralo. Anglija je izjavila, da brani našo posest, zlasti da je zainteresirana na tem, da nihče ne kvarti jugoslovanskih pravic v Sredozemskem-Jadranskem morju. S Francijo in državami Male zveze in Balkanskega sporazuma smo sklenili nove trgovinske pogodbe in utrdili politične zveze in prijateljstvo. Velike vrednosti za politično življenje in za naše gospodarstvo so novi aranžmaji z Nemčijo. V tem ozračju hitrega dvigovanja naše zunanje moči je bilo mogoče ustvariti že dolgo zaželeno ureditev z Bolgarijo. Pakt o večnem prijateljstvu med Jugoslavijo in Bolgarsko je plod vztrajnega hotenja, dobili trajen mir na Balkanu, da bi ta

Shod

Viharno pozdravljen z vzkliki iz vse dvorane (»Živel dr. Adlešič!«) je poslovodeči podpredsednik ljubljanske JRZ dr. Adlešič otvoril veličastno zborovanje. Prečital je udanostne brzojavke Nj. Vel. kralju Petru II. in Nj. kr. Vis. knezu namestniku Pavlu, kar so zborovalci sprejeli z velikim odobravanjem na znanje. Godba pa je zaigrala državno himno, ki so jo vsi tisoči zborovalcev poslušali stoji. Dalje je predlagal pozdravni brzojavki predsedniku JRZ dr. Stojadinoviću in našem voditelju dr. Korošču. Vse brzojavke so bile sprejete z velikanskim navdušenjem. Frenetično vzklikanje pa je nastalo, ko je bilo izgovorjeno ime dr. Korošca.

Dr. Adlešič je nato podelil besedo ministru dr. Kreku. Slehera roka v dvorani se je sprožila v aplavz govorniku in vsi tisoči zborovalcev so ga pozdravili z vzkliki.

zibelka jugoslovanskih junakov, ki pa je bila nekdanji tudi netišče izigravanj in intrig, postala v novi dobi hram zdrave obnove in mirnega napredka vseh Slovanov na jugu. S paktom o večnem prijateljstvu sta obe državi najbolje koristili sebi in najučinkovitejšo utrdili načelo: »Balkan balkanskim narodom!«

Mi zahtevamo, da se ohrani sedanje stanje v Podonavju in srednji Evropi. Isto politiko z vne-mo zagovarjati in braniti poleg naših prejšnjih zaveznikov tudi Anglija in Nemčija. Če to vemo in uvažujemo, bomo razumeli, zakaj in kako se je zgodilo, da so osamljeni kriki revizionistov lanske leto onemeli, ne da bi nam bilo treba bučno protestirati ali poudarjati, da so naše meje nedotakljive.

Znano je, da se pripravljajo razgovori z največjo našo sosedo, kraljevino Italijo. Treba je v interesu obeh držav, da pridemo do trajnih lojalnih političnih odnosov in do rednih gospodarskih zvez med državama, ki po svoji naravi in prometni zvezi moreta imeti le škodo, če promet med njima ni do vseh podrobnosti urejen, reden, vzajem in lojalen.

Tako na vseh naših mejah utrjujemo mir, na vseh žilah pospešujemo promet s svetom in uveljavljamo bogastvo naše zemlje in pridnost naših rok.

Jugoslavija je ena izmed redkih evropskih držav, ki more trditi, da je v razburljivem zunanjepolitičnem meletežu minulega leta izpolnjevala svoje politične obveznosti, pridobila novih zaveznikov in iz vseh preizkušenj izšla srečna, bogatejša in močnejša.

Notranja politika sedanje vlade

Zunanje-politični uspehi so bili možni le, ker smo imeli dobro notranjo politiko. Izkazalo se je, kako svet ceni državo, ki je zavrgla protiljudske poizkuse in uspeła, da zbudi v svojem narodu vero in upanje, da se mu bodo izpolnile želje in zahteve.

Prva etapa naše notranje politike je bila likvidacija posledice nesrečnega režima JNS in Jevtičeve vlade. Kako je to šlo, vsi dobro poznate, saj ste komično dramo gledali in poslušali ter tudi sami pomagali, da se po pedina dejanja šla bolj gladko od rok.

Mali ostanki tistih režimov so sedaj samo še v narodni skupščini med opozicijskimi poslanci, ki toliko glasneje tožijo v svojih bolečinah, kolikor več občin so izgubili in kolikor bolj se približujemo novim državnoborskim volitvam. Niso to glasovi vpijočega v puščavi, pač pa kličejo na pomoč vodniki, ki jih je množica zapustila popolnoma osamele in osirotele v močvirju, v katero so jo hoteli zapeljati, pa jim ni sledila.

V celi državi se je pokazalo, da zastopniki JNS ne zastopajo nikjer nikogar. Narod jih je zavrgel.

Po občinskih volitvah

Pomen splošnih občinskih volitev, ki so tako sijano pokazale moč naše stranke, vemo ceniti posebno mi, ki zadnjih par let po krivici in nezakonitosti nismo v teh najnižjih edinicah imeli skoro nikakih prijateljev. Z novimi občinskimi upravami je naša stranka dobila bistveno potreben organ za razvijanje in uveljavljanje svojega dela in programa. Šele sedaj bodo moglo želje in zahteve našega ljudstva normalno pronicati skozi vse javno in upravno življenje. Te volitve so tudi pokazale, da je v državi že toliko reda in mira, da so razmere že tako normalizirane, da narod svoboden in demokratičen boj prenese brez škode za dnevno življenje in reden razvoj. To je dragocena izkušnja, ki je pokazala, da radi narodovega razpoloženja lahko vsak čas pristopimo k volitvam v druga politična zastopstva in narodno skupščino.

Volitve v mestne občine

Gotovo bodo med prvimi prihodnjimi volitvami volitve v mestne občine. Prav je, prijatelji, da veliko na to mislite, da Vas bo poziv na volitve našel pripravljene. Ta mogočen zbor sicer že kaže, da naša stranka ni bila še nikoli tako mogočna in številna v prestolici Slovenije, kot je sedaj, toda Vi veste, da so samo za budne in čuječe, po-žrtvovalne tehnokvalce pripravljene uspehi in nagrade. Jasnó je, kako bo volil Belgrad in druga

srbska mesta, jasno je, kako bo volil Zagreb in hrvatsko meščanstvo. Ne dopustimo in ne dajmo, da bi se slovenska avtonomna mesta izneverila svojemu ljudstvu in njegovi ogromni večini v podeželskih občinah. Mislim, da kdor ima razum in malo poštenosti, mora tudi v tem vprašanju iti z nami. Saj so bile razmere v Ljubljani pod prejšnjim režimom prav tipičen primer razsula v finan-cah, nereda v gospodarstvu in sračnega gnezda v politiki. V kratki dobi enega leta so naše občinske večine pokazale toliko uspeha in smisla za resno in smoteno občinsko politiko, da bi jim iz hvaležnosti ne le vsak naš ampak vsak nasprotnik moral po pravici hvala peti in potrditi, da so vred-ne vsega zaupanja.

Mislim, da se je v našem režimu napravilo za ozdravitev razmer v ljubljanski občini. Mestni hranilnici toliko, da je otipljivo prav vsakemu meščanu.

Tako, kakor smo v kmetijske občine, tako bomo tudi v mestne in vse ostale politične ustanove uvedli svobodno izvoljena demokratična zastopstva. Smoteno in solidno izvajamo ta pro-gram, o katerem smo prepričani, da pomeni edino pravo in možno rešitev še vseh vseh in nereše-nih notranjih vprašanj. Ljudstvo naj govori, ljud-ski zastopniki naj rešujejo tako občinske zadeve, kot težka vprašanja banovin in zakonodaje, svo-bodno ljudstvo, ki hoče in ljubi svojo državo, naj izjavi če in v koliko naj se preuredi njena uprava, ekonomija in finance.

Pot do samouprav

Poleg demokracije je važno načelo naše stranke in vlade izgraditev največje in najpopulnejše samouprave. Naj občine in banovine upravljajo vse, kar je njihovega in kar zmorejo svo-bodno v svojem lastnem delokrogu, pa bo enotna državna politika in nadzorstvena oblast v vseh banovinah, ki vsebujejo bistvo enotnosti države, toliko boljša in učinkovitejša.

Hrvatsko vprašanje

Ta zdrava misel našega programa si je pridobila priznanje vseh delov države. Celó tisti, ki so pet let vozili politiko v nasprotno smer, si danes prizadevajo, kako bi se javnosti predstavili kot zagovorniki prave demokratične ljudske samouprave. Če v tej zvezi omenimo posebej hrvatsko vprašanje, moremo z veseljem ugotoviti, da se odnosi s Hrvati zboljšujejo, zaupanje raste, zveze se utrjujejo. Vsi vemo, da je za ureditev razmer v Jugoslaviji končna likvidacija tega vprašanja nujen in neobhodno potreben predpogoj. Na obeh straneh pa tudi raste razume-vanje te zavznosti in delikatnosti tega vprašanja. Vzajemno iščemo sredstva in najboljši način tiste rešitve, ki bi v največji meri zadovoljila vse: Srbe, Hrvate in Slovence in vsakega posebej, tako da bo vsak Jugoslován z vsem srecm živel za skupno državo in vsak vse žrtvoval za vsak pe-den jugoslovanske zemlje. Poudini uspehi tega stremljenja in vesti, ki se pokažejo v javnosti zlasti mirnejše in urejenejšje razmere na Hrvatskem so le zunanja znamenja trajnih naporov in ne-prestanege dela. Mirno moremo reči, da nobena vlada, nobena politična kombinacija doslej ni imela toliko sreče v razvozlanju tega gordijskega voza, pa tudi ne toliko iskrene volje, da izpelje državo preko tega jarka, kot sedanja.

Gospod dr. Korošec se je zopet in ponovno izkazal kot veliki mojster jugoslovanske notranje politike. Uspeh je, da državo obvarje vsakršnih notranjih potresov in vseh škodljivih uplivov.

Kaj bomo delali v bodoče?

Pred narodno skupščino leže vladni predlogi o trgovskem zakonu, zakonu o zadrugah, in vrsta manjših, pa zato ne manj važnih zakonskih na-črtov. Socialni minister je izdelal uredbe z za-konsko močjo o minimalnih plačah, o delavskem starostnem in invalidskem zavarovanju in o razširitvi pokojninskega zavarovanja na celo državo. Kmetijski minister je dokončal načrt o kme-tijskih zbornicah, o pospeševanju in pomoči vino-gradnštvu in bo gradil v bodočem letu vrsto za kmetijstvo najnujnejših naprav, posebno zadržne vzorne kleti za vinarstvo in žitne silose. Trgo-vinski minister je že izročil v razpravo načrt o reorganizaciji in izpopolnitvi urada za pospeše-vanje izvoza in cele naše trgovine. Omenjam te primere le kot poedine dokaze, da bo vlada na-daljevala politiko obnove našega gospodarskega življenja z nezmanjšano vztrajnostjo. Trdno pri-čakujemo, da bomo s temi ukrepi in odredbami tudi zboljšali dohodke državne blagajne in mogli razmeram primerno zboljšati tudi prejemke držav-

nim uslužbenecem. Zavedamo se, da zlasti nižji uslužbenec vsled znižanj, ki so jih morali utrpeti vsled suše, v katero so prejšnji režimi spravili državne finance, res težko žive. Samo po sebi je razumljivo, da obnovitev kupne moči domačega konzumenta sploh ni mogoča, če si ogromno število državnega uslužbenstva niti najnujnejšega ne more privoščiti. Veseli moramo biti tudi, ko ugotovljamo, da vedno bolj izginja iz vrst javnega uslužbenstva nagnjenost k podkupovanju in korupciji. Upravni aparat deluje vse bolj in bolj in je prav, da zvesto uslužbenstvo prejme za pošteno delo tudi pošteno plačilo.

Prepričan sem, da so tako delavci, kakor tudi obrtniki in trgovci, ki tvorijo drugi veliki del ljubljanskega volistva, že v minulnem letu čutili ugodne posledice gospodarskega zboljšanja, boljše prometa in uspešnejše kupnje. Ker hočemo v letošnjem letu le še izpolniti naš gospodarski organizem, lahko trdno zaupamo, da nadaljna korist za vse te stanovce ne more izostati. Razume se, da moramo pri vsem tem največ storiti za obnovo našega kmetijstva, kar kmetijski stan tvori tako ogromno večino, da — dokler njega ne spravimo na noge — ni mogoče ozdraviti ostale naše družbe.

Govor senatorja Smodeja

Po nehoteni za-slugi politikov, ki jim je bilo sodelovanje z ljudstvom nemogoča reč in so zato nameravali ljudske stranke uničiti, je bila ustanovljena nova stranka, v katero so se združile tri prejšnje, z zakonom razpuščene ljudske stranke, v enotno stranko, v Jugoslovansko radikalno zajednico. S to združitvijo ni bilo samo omogočeno delovanje prejšnjim ljudskim strankam v drugi obliki, v obliki velike vsedržavne ljudske stranke, marveč je bil v političnem življenju naše države in za stabilizacijo nestalnih političnih razmer napravljen velik korak naprej. Čeprav je bilo z zakonom prepovedano in onemogočeno vstajenje bivših samostojnih ljudskih strank, vendar te stranke niso bile uničene. Uničene so bile samo njihove funkcije v stari obliki. V duhu ljudskih plasti so živele naprej in so stopile zopet k življenju v enotni obliki, v obliki nove, enotne stranke, pa na isti stari načelni podlagi, ki se glasi: Delovanje z ljudstvom in za ljudstvo, za državo in vseh državljanov, za dele in pokrajine naše države.

S tem je bil hkrati napravljen velik korak naprej tudi v perečem vprašanju medsebojnega sporazuma v državi. En del in sicer prvi, tako rekoč del tega važnega vprašanja, ki je celih 16 let pretresalo državo in razjedalo njene temelje na škodo vseh, je bil s tem rešen. Tri, prej samostojne politične stranke, se niso sporazumele samo za čas volitev, da jih ne bi politična sapa odpihnila s političnega torišča, niso se torej sporazumele samo v vprašanju taktike, marveč so zagrabile vprašanje tako, kakor se ga je treba lotiti, to je v njihovem tedru; sporazumele so se v glavnih načelih, ki jih mora spoštovati vsaka ljudska stranka, izdelale svoj skupni program in tako ustvarile podlago za končni sporazum in za končno ureditev države, ki naj bo skrbna mati vseh svojih delov in celokupnega prebivalstva v državi. Kot resnične ljudske stranke, za katerimi so stale kot neomajljiva opora velike ljudske množice, se niso leta in leta in sicer brezplodno pogajale kakor stranke, združene izven parlamentarne opozicije, ki so v svojih pogajanjih s Hrvati še vedno tam, kjer so bile pred dvema letoma. Samo taktika ne more premostiti globokih programskih prepadov. Jugoslovanska radikalna zajednica je že s svojo ustanovitvijo dokazala, da je legitimirana za pogajanja za sporazum s Hrvati, ki naj prinese istočasno tudi končni sporazum v vseh bistvenih vprašanjih državne ureditve, ne samo v hrvatskem, temveč tudi v slovenskem vprašanju. Jugoslovanska radikalna zajednica je dokazala, da je, če je katera stranka v državi sposobna napraviti tak sporazum, prav ona v to poklicana in samo ona za to sposobna.

Rast JRZ

Noben resen politik ob ustanovitvi JRZ ni racionalen, da bo teklo njeno politično in strankarsko življenje gladko, brez vsakega trenja, brez vsakih nebitnih nesporazumov. S preveč različnimi socialnimi, kulturnimi in gospodarskimi nazori, ki si jih je vsak pridobil v ločni preteklosti, smo se združili v eno celoto, da ne bi se tu pa tam pokazalo kakšno nesoglasje v posttrajnih vprašanjih. Saj so se tako in večja nesoglasja včasih pojavljala tudi v tako enotno zlitih stranki, kakor je bila SLS, kakor v vseh strankah na svetu, četudi imajo v vseh važnejših programskih vprašanjih podrobno izdelane programe. V skoraj dveletnem svojem obstoju je JRZ pokazala, da je ne samo kvantitativno močna, najmočnejša stranka v državi, marveč da je tudi notranje tako močna in konsolidirana, da se niti v njenem početnem stadiju ni pokazalo niti eno vprašanje resnejšega značaja, ki bi moglo škodovati tej konsolidiranosti, kaj šele njen obstoj ogroziti. To je povsem razumljivo, ker je že v pravih JRZ dosežen sporazum v vseh glavnih črtah kulturnega, socialnega in gospodarskega življenja v državi, v nebitnih vprašanjih je pa lahko doseči sporazum, če se v kakem posameznem vprašanju pokaže različno naziranje, ker je za to potrebna samo dobra volja. Najbolji dokaz za konsolidiranost stranke so prav ta moja razlaganja. Stranka, ki se ne čuti dovolj močne in notranje utirjene, ne bo obravnavala takih vprašanj na javnem gledali. Politiki, ki so za časa svojih strankovladah gledali na navdušenje ljudske stranke, kot na politične mrličke, danes seveda kar strmijo, ko vidijo pred seboj veliko politično tvorbo ljudskih strank, političnega veličana z veliko preje nesluhteno življenjsko silo.

Prve volitve

Prve volitve, ki jih je stranka vodila, občinske volitve, so pokazale, da veličanska večina ljudstva odobrava njeno politiko in politiko sedanje vlade, ki temelji na treh stebrih JRZ, na izkušenih voditeljih JRZ, g. dr. Stojanoviču, g. dr. Korošcu, g. dr. Spahu. S tem je pa tudi dokazano, da je JRZ eminentna ljudska stranka, ki se opira na ljudske množice, in da je JRZ demokratična stranka.

Demokracijo so razne stranke, ki so si vzdevale naslov demokratskih strank, zlorabljale in spravile demokracijo v svetu na slab glas. Demokracija je zelo širok pojem in predstavlja lahko zmotno demokracijo, kakršna je zgolj politična demokracija, ki ji gre samo za politično moč in oblast. Takšna demokracija, ki je brez socialne vsebine, ki čisto ni niti gospodarska, ki ne temelji na večnih

Zelo akutno bolezen, ki smo jo v celoti podedovali iz dobe prejšnjih režimov, pomeni ne-likvidnost naših zadržnih in drugih denarnih ustanov. V minulnem letu smo v tem oziru dosegli že precejšnje uspehe. Saj je Slovenija dobila toliko denarnih likvidnih sredstev iz centralnih državnih ustanov, kot doslej še nikdar ne. Vse bomo storili, da bo prihodnje leto pomenilo odločilen markanten korak k popolni ozdravitvi našega denarnega trga in organiziranega kredita. Trdno in neomajno bomo nadaljevali državno delo, ki smo ga tako srečno in uspešno zastavili. Imamo vse predpogoje, možnosti in čas, da po programu vztrajamo. Ne dajte se nikoli begati! Veste, ki jih rode želje naših nasprotnikov, ne verujte! Kot smo zmagali in zmagovali z vztrajnostjo in disciplino in trpljenju in opoziciji, tako sedaj zmaguje naše pošteno, neumorno, disciplinirano in neomajljivo delo za blagor naroda in dobro države.

Govor ministra dr. Kreka je bil čisto prekinjen. Nепrestano so zborovalci odobraval njegova izvajanja.

Predsedujoči dr. Adlešič se je dr. Kreku zahvalil, nakar je podelil besedo g. senatorju Francu Smodeju.

načelih krščanske etike, vodi človeško družbo samo v obubožanje, nered in revolucije in logično v komunizem. Takšna demokracija daje ljudstvu samo navidezno svobodo; ko pa ljudstvo vidi, da mu ta demokracija ni prinesla nič dobrega, da je državno upravo samo podražila in korumpirala, da je politiko zmaterializirala, da je s svojim zapletenim aparatom nesposobna za vsako hitro in odločilno akcijo, tedaj se ljudstvo od take demokracije odvrta, srka vase boljševiske in fašistične nauke in čisto naravno išče novih političnih avtoritativnih oseb, da ga popeljejo iz kriz in neredov in splošnega obubožanja v boljše čase. Take demokracije si mi ne želimo, marveč hočemo zdravo demokracijo, ki rešuje socialna in druga pereča vprašanja po večni veljavni načelih krščanske etike.

Nobena demokratična vlada pa sama ne zmore te velike naloge in se mora zato opirati na moralno zdrave in poštene, široke ljudske sloje. Le v borbi s pomočjo ljudstva more polagoma in stopnjeno uveljavljati svoj program. Zato je dolžnost ljudstva, da takšno vlado z svojo močjo podpira, ne pa da od nje samo zahteva. Le diktature, ki se proti volji ljudstva polastijo vse oblasti, morejo brez ljudske pomoči ustvarjati. Dokazale pa so, da ne morejo trajno vladati, da ljudstvu ne morejo dati, kar ljudstvo od njih pričakuje, ker nimajo potrebnega korektiva v demokraciji.

JRZ je po svoji sedanjosti vladi, ki jo tvori po večini pristaši JRZ, prevzela nalogo, da pripelje državo iz dobe avtoritativnih režimov v pristanišče zdrave in poštene demokracije, da ob sodelovanju ljudstva celi pekoče rane, ki jih je prevzela od prejšnjih režimov, in da skuša iz gospodarskih in socialnih razvalin, ki jih je prejela v dediščino, ustvariti solidno, državno in socialno stavbo.

Da to ni lahko delo, ve vsakdo. V to sodelovanje pa je poklicano vse ljudstvo, ne samo tisti del ljudstva, ki plačuje davke, marveč tudi in predvsem tisti, ki jih ljudstvo plačuje s svojimi davki, to je uradništvo. To zahteva princip demokracije. Le v absolutističnih državah, kjer se nihče ne ozira na ljudsko voljo, se more uradništvo ločiti od ljudstva in nastopiti proti ljudstvu kot njegov valpet! Bili so v Sloveniji taki časi, ko je uradništvo z nekim preziranjem gledalo na kmečko in delavsko ljudstvo, kar pa mu je prineslo priimek »skricev«, izraz, ki ni ravno dobrohoten in je danes že skoro pozabljen, to pa zato, ker je v uradništvu med Slovenci že dolgo dobo množica, ki je iz tega ljudstva izšla, ki ni pozabila svojega ljudskega pokolenja, ki ima srce za ljudstvo, ki je v resnici nacionalna in se skupaj s tem ljudstvom bori za njegove in svoje pravice.

Ljubljana narodno in kulturno središče vseh Slovencev

Ljubljana je narodno in kulturno središče vseh Slovencev. Logično in prav je, če se bela Ljubljana odločno postavi na isto stran, na kateri je veličanska večina slovenskega naroda. Ljubljana, ki je obenem tudi upravno središče za vso Slovenijo, ne bi se smela ločiti od onih, ki jih je in jim hoče biti središče. V vsakem narodno zavednem in kulturnem narodu je njegovo upravno in kulturno središče tud žarišče vsega narodovega življenja, ki stoji na čelu vsega narodnega gibanja in ves narod vodi, ne pa da stopa v borbo proti celemu narodu. Tako vsak Francoz ve, kaj je zanj Pariz, vsak Anglež ve, kaj mu je London, vsak Hrvat ve, kaj pomeni zanj Zagreb, vsak Srb ve, kaj mu je Belgrad, pa tudi Belgrad ve, kaj mora biti svojemu narodu, tudi Zagreb se zaveda, kaj dolguje svojemu narodu. Ali naj samo Ljubljana ne ve, kaj je dolžna svojemu narodu v njegovi dolgotrajni življenjski borbi? Uradništvo, ki se postavi proti svojemu narodu, pri katerem sicer išče v stanovskih zadevah zaslonbo, naj ne pričakuje, da mu bo ljudstvo v njegovi borbi naklonjeno, ako se po svoji večini postavi v borbi tega ljudstva proti njemu.

Velik del slovenskega ljudstva se je v preteklih letih postavil v bojne vrste ljudskih tlačiteljev in zatirancev in preganjal celo svoje stanovske tovariše zato, ker so tudi v najtežjih dneh stali na strani svojega naroda in slovenskega ljudstva, ki jih zato ljudstvo spoštuje, jih iz srca rado ima in terja, da naj ti učitelji poučujejo in vzgajajo mladino. Ljudstvo ima pravico do takih zahtev. To je zahteva in pravica zdrave demokracije! Ljudstvo ima pravico, da se otresa tistih, ki bi radi glave njegove mladine napolnili z boljševiskimi nauki, in tistih, ki iz samega sovraštva do tega, kar je našemu narodu sveto, stojijo na strani njegovih preganjalcev in so pripravljani, da čez noč iz tako imenovanega nacionalnega tabora vskočijo v boljševiski tabor, kakor so pokazali to pri zadnjih občinskih volitvah. Šest let so se trkali na svoje nacionalne prsi in najčistije domoljube razgaljali za protidržavne elemente ob zadnjih volitvah pa so se brez vsakega obotavljanja znašli v objemu in najlepši slogi s komunisti, marksiisti razne barve in z Nemci in obmejnimi nemškutarji.

Kdor ni z narodom je proti narodu

Mi smo videli, kje in kdo je sovražnik slovenskega naroda. Nihče nam ne bo smel zameriti, če bomo v bodoče po tem uravnavali svoje korake. Kdor ni z narodom, je proti narodu! Proti njemu so pa tudi tisti, ki se silijo iz osebnih ambicij v ljudske vrste JRZ, da pod tem ščtom spuščajo puščice in mečejo neupravičene očitke na JRZ in njene voditelje in na tak način skušajo doseči priljubljenost, ki si je s pozitivnim delom niso mogli pridobiti. Stranko je treba brezobzirno očistiti takih ljudi.

Mi gremo naproti velikim dogodkom. Če hočemo, da jih bomo prestali dobro in brez škode

za celo državo, za naš narod in za stranko, potem morajo biti naše vrste trdno sklenjene, bojovite, prečiščene in strogo disciplinirane. Mi se udeležimo, da bo tudi bela Ljubljana razumela naš klic in

Triumfalen sprejem dr. Korošca

Ko je senator g. Smodej še govoril, so naenkrat zadoneli z ulice živahni vzkliki. Pred hotelom »Union« se je namreč pet minut pred enajsto uro ustavil avtomobil, s katerim sta se pripeljala notranji minister dr. Anton Korošec in ban g. dr. M. Natlačen. Vsa Miklošičeva cesta je bila fascinirana. Mahanje s klobuki in morje vzklikov iz vrst vnete množice je pozdravilo slovenskega voditelja in pa našega ljudskega bana. Reditelji so le s težavo omogočili vhod obema slovenskima državnikom v dvorano ter na govorniški oder. Ko je stopil dr. Korošec v dvorano, je poslušalstvo takoj prekinilo govornika g. Smodeja ter izbruhnilo v en sam mogočen val navdušenja: »Živel dr. Korošec!« »Živel slovenski voditelj!«, »Živel naš ban!« Ko je dr. Korošec stopil na oder, so ga takoj obstopile žene v narodnih nošah in mu pripole

stopila v naše bojne vrste. Kdor ne bo z nami, bo proti nam in mi proti njemu! Kadar je kak narod v vojski, tedaj ne pozna in ne sme poznati nobene šale! Živela JRZ, živela Ljubljana v taboru JRZ!

slovenski nagelj na prsi. Enako so odlikovale tudi bana dr. M. Natlačen. Med nepopisnim navdušenjem je godba zaigrala himno slovenskih fantov. Ko se je val navdušenja nekoliko polegel, je povzel besedo predsedujoči dr. Adlešič, ki je toplo pozdravil dr. Korošca ter mu izročil predsedstvo.

G. senator Smodej je nato nadaljeval in končal svoj govor.

Po Smodejevem govoru, sprejetim s prav tako viharim odobravanjem, je minister dr. Korošec pozdravil posebej še bana dr. Natlačen, ki tudi danes kakor vedno stoji ob strani ljudstva. Zborovalci so burno ponovili svoje simpatije banu dr. Natlačen. Nato je dr. Korošec podelil besedo ljubljanskemu županu dr. Adlešiču, ki je v glavnem govoril

O ljubljanski občinski politiki

Velečeni zborovalci, dragi prijatelji!

Slovenije, k velikemu manifestacijskemu zborovanju, da pokaže, da je tudi resnično središče naše slovenske narodne in politične skupnosti. In to je danes Vaš impozantni manifestacijski obhod po mestu dokazal, ko ste iz raznih strani in vseh krajev mesta prišli zmagovalno v naše središče, da pokažete celemu mestu in vsej naši domovini, da naša narodna in politična skupnost elavi svojo zmago tudi v Ljubljani.

Zdi se mi, da je svez in močan narodni duh, ki je bil že desetletja živ v našem ljudstvu po vsej deželi, zajel tudi našo slovensko prestolnico, jo zdramil iz političnega in moralnega mrtvila in združil v enako mišljenje z vsem našim narodom in jo tako postavil tudi po mišljenju in čustvovanju v pravo prestolnico slovenskega naroda.

S tem je Ljubljana, kot tretje prestolno mesto države, stopila na isto višino, kot sta bili obe naši državni prestolnici Zagreb in Belgrad. Kakor si ne moremo predstavljati Zagreba drugače kot veren odsev mišljenja in čustvovanja celotnega hrvatskega naroda; kakor si ne moremo Belgrada predstavljati drugače, kot živ in veren odsev mišljenja in čustvovanja celotnega srbskega naroda, tako si ne bomo mogli v bodoče Ljubljane predstavljati drugače, kakor veren in živ odsev mišljenja in čustvovanja celotnega slovenskega naroda.

Sele s tem, ko bo vsa naša Ljubljana mislila in čutila narodno in politično tako, kakor misli in čustvuje ves naš slovenski narod, takrat bo vzrasla v svoji pravi nacionalni in jugoslovanski misli. Kajti po besedah našega velikega, toda žal blagopokojnega kralja, mora biti dober Jugoslovčan samo tisti, ki je tudi dober Slovenec, dober Hrvat in dober Srb.

Pravi nacionalizem

Pravi nacionalizem temelji na dejanski ljubezni do naroda, ki za narod dela, za narod žrtvuje, za narod trpi. Vzglede take narodne ljubezni so nam podali v zadnjem času naši pravi narodni voditelji, ki so za svoj narod morali trpeti celo preganstvo, pa niso klonili, ker so bili za narod pripravljeni žrtvovati še več kot svobodo.

Kdor pa je narodnjak samo takrat, kadar mu služi narodnost le za sredstvo, da se tem potom priplazi do oblasti, kdor potem na ta način dokopano oblast izrablja v sebične svrhe svoje osebe, svoje klike in svoje stranke, vihti pa bič preganjanja, sovraštva in krivice nad ubodim narodom in narod izkorišča v sebične svrhe, ta ni nacionalen, ta samo kupčuje z nacionalizmom kakor so farizeji kupčevali v judovskem templju z vero.

Ti tako zvani nacionalisti so razdelili v času diktature naš narod v dva razreda: v prvi razred so se šteli tisti, ki so se trkali na prsa, češ država sloni na nas, mi smo državni in mi smo državotvorni. Vse druge pa so vrgli v drug razred kot izobčeno rajo, da so jo izkoriščali na gospodarskem in političnem polju v sebične svrhe svoje klike in svoje stranke.

Zato je moral nastopiti naš veliki narodni vodja, ki je zavzel bliz nad vsemi onimi, ki so oblast izkoriščali in jih pregal od oblasti in vseh javnih mest v Ljubljani, da zavladala na vseh teh mestih delo za pravo Ljubljano korist in blagor vsega našega naroda, vseh doslej ponižanih, razžaljenih in teptanih, prav tako, kakor je zapel naš Simon Gregorič:

»Le vstani, vstani borni narod moj,
do danes v prah teptan,
pepelin dan ni dan tvoj,
tvoj je vstajenja dan.«

Tako se je zgodilo, da je tudi oblast v našem mestu prevzela naša ljudska stranka prvič, odkar so to oblast Slovenci iztrgali iz rok vladajočim Nemcem v bivši Avstriji. Zato je imela priliko spoznati, kakšno je bilo tako zvano nacionalno delo v naši slovenski prestolnici od tiste stranke in tiste klike, ki je tako visoko dvigala zastavo svojega »nacionalizma«.

Grehi prejšnjih občinskih uprav

Značilno dejstvo za vlado te stranke v Ljubljani je bilo predvsem to, da ni nikdar dopuščala, da bi mogel vstopiti v magistratno službo kdorkoli, ki ni bil pripadnik te klike in te stranke. Tako so se bali kontrole celo od uradništva druge stranke in smatrali mestno službo za domeno svojih ljudi. Ta izločitev kontrole po vseh uradih pa je imela naravnost porazne posledice v gospodarskem in moralnem oziru, kar so in bodo pokazale številne preiskave.

Gospodarstvo te stranke je bilo tako, da je po nekaj letih vladanja v povojni dobi postala Ljubljana najbolj zadolženo mesto v vsej naši domovini, pa tudi v vsej državi. Na vsakega Ljubljana, ko pride na svet, pade takoj breme dolgov in sicer na vsako osebo 2346 Din. To je

dota naših Ljubljančan in Ljubljančanov, podedovana od rajne »nacionalne« vlade na mestnem magistratu. S tako doto in tako dediščino se ne morejo ponašati niti meščanke in meščani Zagreba, niti Belgrada, niti drugih mest Jugoslavije. Po vsej Jugoslaviji, dasi dosti govorimo o nacionalnem gospodarstvu mest na našem jugu, niso bili tak i gospodari, kakor so bili bivši nacionalni prvaki na našem rotovžu.

Pa ta naša neznosna zadolženost mesta Ljubljane, ki znaša okoli 200 milijonov dinarjev, bi bila vsaj nekoliko opravičljiva, ako bi imelo naše mesto pokazati velike gospodarske, humanitarne in socialne naprave, kakršne imajo druga mesta v naši državi, zlasti pa v inozemstvu, s katerimi se tako lepo ponašajo. Toda baš v tem pogledu je Ljubljana tako revna, tako uboga, tako zaostala, da je naravnost sirotka med drugimi po-sestrinami jugoslovanskih in inozemskih mest.

Po socialni strukturi ima Ljubljana razmeroma največji procent šibkih slojev, ki ne najdejo dovolj zaposlitve, niti primerneje zasluzka. To je razumljivo, ker je Slovenija razmeroma najbolj industrializirani del naše države. Zaradi tega prihajajo v Ljubljano, kot središče industrializirane Slovenije, premnogi brezposelni, bolni in reveži, ki iščejo v Ljubljani pomoči. Zato bi bila Ljubljana v prvi vrsti tudi poklicana skrbeti za moderne socialne naprave v korist vsem revnim in potrebnim.

Toda Ljubljana nima niti urejenih posvetovalnic za noseče matere, nima ustanov za dojenčke, nima zavetišč za zanemarjeno in osirotelo mladino, nima zavodov niti za svoje lastne rejence, nima nikakršnih domov za brezštevne siromašne družine, ki se še vedno skrivajo po ljubljanski periferiji v človeka nedostojnih barakah, kjer nimajo niti najprimitivnejše, človeka vredne strehe, niti postelje, niti toplega družinskega ognjišča.

Ljubljana nima niti lastne bolnišnice, kakor jo imajo vsa druga večja jugoslovanska mesta. Zato se morajo ljubljanski bolniki z drugimi bolniki vred na nečloveški način mučiti v prenatrpani državni bolnišnici, kjer ni prostora, niti lastne postelje, in leže po tleh in na hodnikih kakor bedna in zapuščen žival!

Ker nima Ljubljana vseh teh in podobnih naj-nujnejših socialnih ustanov, se moramo vprašati z vsem začudenjem in skrajš z grozo, od česa so navallili prejšnji občinski gospodarji tako neznosna in ogromna bremena na ljubljansko prebivalstvo, tako da jih ne bo mogla odplačati niti sedanja generacija, marveč jih bo morala z jezo in nezadovoljstvom plačevati tudi še bodoča generacija v žalostnem spominu na prejšnje občinske gospodarje.

Zadolžena Ljubljana

Da moremo pravilno presoditi to veličansko prezadolženost našega mesta, moramo predvsem upoštevati dejstvo, da je Ljubljana veliko večino svojih predvojnih dolgov že poravnala med vojno in prva povojna leta. Zato predstavlja današnji dolg 200 milijonov zadolženost našega mesta, ki je nastala po veliki večini v povojni dobi.

Da dobite pojasnilo na to uganko neplodne zadolžitve, vprašajte, kako so se v tej povojni dobi delale velike investicije. Kako so nabavljali stare avtobuse in z njimi obratovali, dokler niso napravili milijonske izgube in jih odložili v etaro, neporabno ropotljo. Milijonske izgube avtobusov pa so potem prenesli kot investicijski kapital v bilance tramvajске družbe. Vprašajte, kako so razsiraljali tramvaj, kako so nabavljali za to potreben material. Jaz vam odgovora na to vprašanje ne morem dati, ker so žal izginili iz pisarn in aktov nekateri računi, tako da je danes kontrola v tem pogledu nemogoča. Zakaj so ti računi izginili iz aktov, bodo vedeli dotični gospodje, ki so te račune vzeli. Vem le toliko, da ima danes mestna občina od samega tramvaja letno nad 3 milijone dinarjev izgube. Nad tri milijone morajo ljubljanski davkoplačevalci plačevati samo za to, da gledajo, kako vozi ljubljanski tramvaj in poslušajo, kako škriplje po ulicah.

Vprašajte, kako so pred leti gospodje na magistratu razpisali obligacijsko posojilo v znesku 30 milijonov dinarjev. 18 milijonov tega posojila so oddali tramvaju po tečaju 90, potem pa so prodali te obveznice inozemstvu po tečaju 75, tako da je tramvaj efektivno prejel le 13.500.000 Din. Celotna izguba tedaj pri razpisu same m 3.600.000 Din. Za razpis sam pa so se poslužili celo inozemske družbe, ki je bila solastnica tramvaja. Komu še ni v spominu veliko razburjenje, ki je takrat prevzelo Ljubljano zaradi te transakcije, pa si žal ni mogla pomagati, ker je bila postavljena pred izvršeno dejstvo.

Vprašajte, koliko so razmetali mestne imovine za razna privilegirana napredna društva, katera so v vsej povojni dobi pomagali vzdrževati z mestno imovino. Dajali so jim mestna zemljišča, velika posojila, katera so potem odpisovali, odpisovali so jim tudi takse. Niso se ustrašili delati celo fingiranih pogodb, da so mogli z mestno imovino pomagati svojemu društvu. Na prav enak način, kot se niso ustrašili pošiljati mrličev na volišča, da vzdržujejo z njihovo pomočjo svoj nasilni režim, se niso ustrašili tudi v Mestnem pogrebem zavodu fingirati celih pogrebov, ako je to kazalo na kako korist. Enako se niso ustrašili na mestnem socialne uradu dajati podpore za politični kongres svoje stranke in s tem prikrajšati pravde ljubljanske siromake. Vprašajte, kako so vodili naš ženski učni zavod, ki bi moral biti po svojem vodstvu vzor nacionalne vzgoje, pa je bil v celoti del vzor izkoriščanja in zlorabljanja mestne imovine v osebne svrhe. Vprašajte, kako so upravljali na mestnem fizikatu desinfekcijski zavod, ki bi moral biti humanitarna ustanova, pa je postal sredstvo navadne dobičkarije in plač-

karije. Pri vsem tem pa so dobro cvetele vse goštilne okoli mestnega magistrata. Na vsa ta vprašanja vam bo odgovorilo sodišče, katero ima podatke vseh tozadevnih preiskav in svojih rokah in sestavlja proti vsem krivcem obtožnice.

„Ne bodo ušli kazni!“

Izjavljam slovesno, da nihče, kdorkoli je zlorabil uradno oblast, kdorkoli je prizadejal našim občanom kakršnokoli krivico in škodo, ne bo ušel zasluženi kazni, pa brez ozira, na katerem položaju se nahaja. Mi bomo napravili v mestni hiši popoln red, da bo mestna hiša pravi dom naših meščanov, v katerega bo vsak meščan rad zašel s spoštovanjem, pa tudi z zaupanjem, tako kot se zaleže vsak član družine v svoj lastni dom. Mi stremimo za tem, da bo zavladala tudi v mestni hiši prava narodna in ljudska vlada, ki ne bo ljudstva izrabljala in zlorabljala v osebne in klikarske svrhe, marveč bo vlado vršila v edino korist naših, doslej izrabljenih in zlorabljenih ljubljanskih davkoplačevalcev.

Ako bi bili vso to mestno imovino, kolikor jo je bilo na tako brezvesten način zapravljene, razmetane, zlorabljene in poneverjene, porabili v prave socialne svrhe naših bednih in revnih meščanov, trdimo, da bi bila Ljubljana tisto mesto, ki bi se s socialnimi napravami najbolj ponašalo med vsemi jugoslovanskimi mesti, bilo bi prava mati vseh ubogih, kjer bi naši pomoč v vseh potrebah. Ker so pa občinsko imovino na tak način zapravili, je naše mesto danes tako osirotelo na svojem pravem programu socialnega dela in socialnih ustanov.

Zato obljubimo danes vsi, da bomo skrbeli in delali za tem, da se nikdar več ne pojavijo nikjer na oblasti tiisti ljudje, kateri so na tak način gospodarili na mestnem magistratu in uvedli v javno upravo tako moralo, ki je Ljubljano ponižala na tako nizko stopnjo. Ljubljana ne sme takim gospodarjem nikdar več pasti v roke kot plen eksploatacije in plačkanja.

Prava slovenska Ljubljana

Mi hočemo Ljubljano dvigniti v ugledno prestoniko jugoslovanskih mest, ki bo s svojo vzorno upravo, s svojimi modernimi socialnimi ustanovami prednjačila vsem jugoslovanskim mestom in služila vsem kot vzor dobrega in organiziranega dela, tako kot služi naša slovenska domovina vsem drugim kot vzor dobro organiziranega kmetijskega dela po vzgledu našega velikega rajnega voditelja dr. Kreka.

Šele takrat in na ta način bo Ljubljana postala pravo in resnično srce Slovenije, ko bo dihal isto duševnost, kot diha cela naša dežela; ko bo utrpalo njeno srce isto ljubezen in isto zvestobo za našo slovensko misel, kakor dihaajo pljuča naše slovenske domovine. Takrat bo naša Ljubljana v resnici prava slovenska Ljubljana.

Kakor ne bomo pustili naše Ljubljane in naše domovine izrabljati tako zvani nacionalni, niti katerikoli drugi stranki v strankarske ali sebične namene, tako ne bomo pustili izrabljati niti naše Ljubljane, niti našega naroda kakemu pretiranemu centralizmu ali belgijskemu birokratizmu, ki mnogo jemlje, pa malo daje.

Zato zahtevamo ...

Zato zahtevamo, da se v Beogradu rešujejo le take zadeve, ki se tičejo skupne države, v Ljubljani pa naj se rešujejo vse druge javne in upravne zadeve, ki se tičejo slovenskega naroda in sicer čisto na demokratični podlagi.

Naš slovenski jezik se ne sme spoštovati samo na ulicah, marveč tudi v vseh naših uradih in podjetjih, brez izjeme. Ne zadovoljimo se s tem, da nam samo ustava jamči naše pravice do rabe in enakopravnosti slovenskega jezika, marveč zahtevamo, da se bo spoštoval naš jezik tudi v naših šolah in pri vseh naši vzgoji, tako da se ne bo ta vzgoja vršila samo v slovenskem jeziku, marveč tudi v pravem slovenskem duhu.

Ljubljana je prezahtovljena. Slovenija je prezahtovljena. Po statistiki je nieno gospodarstvo v zadnjih letih nazadovalo za blizu pol milijarde dinarjev. Temu obubožanju je krivda tudi v tem, da Ljubljana in Slovenija ne dobi od centrale toliko, kar ji gre od njenih davstev v javne namene. Zato zahtevamo, da se slovensko narodno gospodarstvo podpre in poži vi na ta način, da se vrne Sloveniji del državnih davstev, kateri ji gre po številu prebivalstva in njeni davčni moči. Ukinejo pa naj se centralni fond, kateri nabirajo naše prispevke, pa ne vračajo nam dolžnega deleža.

Državni proračun naj se izvaja tako, da bo Slovenija v resnici dobila vse to, kar ji je v državnem proračunu predvideno, da se ne bodo nam namenjeni zneski uporabljali v povsem druge svrhe.

Ker so postali naši denarni zavodi nelikvidni, ne po lastni krivdi, in je s tem celo slovensko narodno gospodarstvo prišlo v težkoče, zahtevamo, da se iz javnih sredstev dovolijo potrebni krediti za poživitev naših denarnih zavodov in vsega našega narodnega gospodarstva.

Vsa naša zakonodaja pa mora biti prežeta pravega socialnega čustva in mora biti usmerjena za tem, da si opomore in dvigne naš tako obubožan delavski sloj, ki je po težki krizi zadnjih letov toliko trpel in še danes toliko trpi.

V tej borbi mora naša bela Ljubljana in njena politična organizacija dvigniti visoko nad vsem našim narodom bojni prapor za popolno narodno in politično enakopravnost. Ko bo nastopila Ljubljana.

Dr. Peter Zenkl v Ljubljani

Ljubljana, 17. januarja.

Danes ob petih popoldne je z dunajskim brzovlakom dospel v Ljubljano znani češkoslovaški socialni reformator dr. Peter Zenkl. Na kolodvoru v Ljubljani so ga toplo pozdravili ljubljanski župan dr. Adlešič, dalje češkoslovaški konzul Minowski, predsednik tuk. češkoslovaško-jugoslovanske lige dr. Egon Stare ter predstavniki raznih drugih društev in zastopstev.

Dr. Zenkl se je nastanil v hotelu »Union«, kjer je sprejel tudi našega poročevalca. V razgovoru je dr. Zenkl naglasil potrebo, da bi bile nacionalne vezi med slovanskimi narodi tudi drugače izražene kakor v puhlih frazah, zlasti pa, da bi si slovanski narodi med seboj pomagali v socialnem delu. Nacionalizem ni stvar fraziranja, marveč realnega dela. Kdor resnično ljubi svoj narod, ta bo skrbel predvsem za tiste, ki najbolj trpe. Najboljše sredstvo proti sedanji krizi in z njo vezanim komunizmom je pošteno in resnično socialno delo. Tudi češkoslovaški komunisti niso protinacionalni, temveč so prav tako zavetniki čehi, kar dokazujejo njihova znanja glasovanja v parlamentu. Delo češkoslovaške republike na socialnih reformah je usmerjeno v to, da s stvarnim delom onemogoči ekstremistične pojave in sovražno razredno borbo.

G. dr. Peter Zenkl bo v ponedeljek ob pol 8 zvečer predaval v veliki unionski dvorani.

ljana enotna in skupna v močni armadi z vsem slovenskim narodom kot prava politična voditeljica vsega naroda, bo tudi izvojevala, pod zastavo našega narodnega voditelja dr. Koroseca, vse tiste pravice, ki gredo njej kot prestolnici Slovenije in gredo vsemu našemu slovenskemu narodu.

S tem bo postala naša Ljubljana naše srce, naš ponos, naša prestolnica, zares slovenska Ljubljana.

Zato Ljubljana in njena politična organizacija — naprej v boj za vse pravice našega mesta in slovenskega naroda!

Voditelj slovenskega naroda govori

Preden je gosp. notranji minister dr. Korosec zaključil veličastni manifestacijski zbor, se je dotaknil tudi važnega političnega dogodka, ki se je zgodil večeraj v bližini Brežic, namreč sestanka med gosp. predsednikom vlade dr. Stojadinovičem in dr. Mačkom ter dejal: »Mi, ki hočemo dobro našemu narodu in državi, smo že od vsega početka našega zopetnega političnega življenja z vsemi silami delali na to, da pride med narodi do sporazuma. Dolgo časa smo bili odstranjeni od državnega krmila. Ko smo zopet krmilo države vzeli v svoje roke, ni bilo atmosfere za sporazum. Vladala je mržnja in nenaklonjenost ne samo proti Hrvatom, temveč proti vsakemu narodnemu gibanju. Ravnopravnost se ni točno izvajala. Vse je bilo razdrobljeno in ni bilo pravega instrumenta, ki bi delal za sporazum. Zaradi tega smo morali ustvariti instrument za to. Ustvarili smo morali atmosfero za mir med narodi. Ustvarili smo ta instrument v Jugoslovanski radikalni zajednici, ki je tako, da lahko govori v imenu vsega naroda. Začeli smo delati za sporazum. Sporazum je kakor mlado dete, ki dela svoje prve korake v svet. Tako dete pa se ne sme preveč vlačiti sem in tja, gori in doli. To ni dobro za mlado dete. Tako dete mora voditi nežna roka v svet. Zaradi tega tudi ni dobro, da se preveč govori o tem sporazumu. Zaradi tega dovolite mi, da tudi jaz ne govorim mnogo o tem. Stvari se večeraj niso pokvarile, ampak napravili smo korak naprej. Kakor ste čitali tudi v časopisih, sta oba obraza prišla zadovoljna v Zagreb. Zaradi tega je potrebno, da sedaj preveč ne vprašujete, kako daleč je še do sporazuma, kakšne so težkoče itd. To nežno dete se ne sme preveč nenežno prijemati. Mi gremo naprej. Treba je z ljubeznijo delati, da ne bi zakrivali pogreške na tej ali oni strani.

Se nekaj drugega vam hočem povedati. Ko smo prišli na vlado, nihče ni mogel skoraj dihati, tudi ministri ne. Venomer so peli telefoni, vsak dan je prihajalo početo pismen, prošelj in pritožb. Jaz vam pa rečem: Treba je človeku za delo mirne krvi. Tudi sedaj vas še prosim, imejte mirno kri. Marsikaj se je storilo, precej tudi še ni storjenega, ker se ne da vse napraviti preko noči. Ali, mi imamo trdno voljo in tudi ambicijo in vso željo, da pravilno rešimo vsa

Presenečeni so poslušalci sledili tehtnim izvajanjem našega župana. Ko je govoril o zavoženih in koruptni politiki bivše mestne uprave, so zborovalci vzklikali: »Pfu!«, »Pred sodišče!« ter so glasno izražali svoje zadovoljstvo, ko jim je dr. Adlešič zagotovil, da bodo krivci in škodljivci mestnega gospodarstva res prišli pred sodišče.

Na predlog urednika g. Franceta Kremžarja je bila nato soglasno sprejeta resolucija, ki vsebuje 12 točk in v katerih se zahteva ureditev socialnih, kulturnih, gospodarskih in finančnih razmer v Ljubljani in Sloveniji.

težka vprašanja, ki se ležijo na vaših ramenih, in ki vas tarejo. Imejte zaupanje do nas. Ne bodite nestrpni, ker bi s tem samo pokazali svoje nezaupanje proti nam in proti naši stranki in naši vladi. Kdo vam pa pravi, da bo sedanja vlada šla. Za to ne vidim prav nobenega vzroka, in tudi oni, ki pravijo, da vidijo te vzroke, vedo, da jih ni. Ne nasedajte raznim lažem. Mi sedaj nismo majhna stranka, mi smo sedaj velika stranka. Tudi če lajajo na nas, ne pustite se begati. Ni nikogar, ki bi mogel priti za nami. Imejte zaupanje do nas. Ako Bog da, bomo še vladali in homo izpolnili to, kar smo obljubili in kar vi želite, da bo izpolnjeno.

S petjem himne »Hej Slovenije! in s himno slovenskih fantov se je nato končal po 12 veličastni shod JRZ v Ljubljani, ki je dokazal tudi prestolici Slovenije nepremagljivo moč JRZ. — V dvorani so se ponovile manifestacije dr. Korosecu in dr. Natačenu, ki se kar niso hotele poleči.

Manifestacije na ljubljanskih ulicah

Ze v unionski dvorani je mladina, pa tudi drugi naši pristaši prirejali veličanske ovacije, ko je minister dr. Korosec odhajal z banom dr. M. Natačnem. Ko pa je prišel dr. Korosec na cesto, so ga naši moše in fantje obstopili ter mu ves čas vzklikali in ga živahno pozdravljali. Dr. Korosec se je nameraval prvotno vvesti na avtomobil v Franciškanski ulici, toda mladina ga je tako rekoč prisilila, da je šel na čelu velikega manifestacijskega sprevoda čez Marijin trg in Franciškanski most do škofijske palače. Pred navdušenjem moč in fantov sta se dr. Korosec in dr. Natačen umaknila v škofijsko palačo, pred palačo pa je ves čas manifestirala mladina z neprestanimi vzklici dr. Korosec, dr. Natačen in slovenski domovini. Sredi najbolj živahnih manifestacij sta se dr. Korosec in dr. Natačen odpeljala iz škofijske palače.

Današnji dan je zgodovinski dan, ki bo ostal v spominu in srečo slehernega slovenskega Ljubljana, zakaj danes je Ljubljana pokazala, da bo res biti slovenska ter da čuti in misli tako, kakor ogromna večina slovenskega naroda.

Mussolini o Španiji

Sovjetizacija Španije popolnoma izključena

Berlin, 17. januarja. AA. »Völkischer Beobachter« je davi objavil intervju, ki ga je njegovemu poročevalcu Strunku dovolil Mussolini. Strunk je Mussolinija vprašal ali veruje, da bi lahko zaradi sedanjih bojev pred Madridom nastala svetovna vojna? — Mussolini mu je odgovoril:

»Anglesko-italijanski sporazum o Sredozemskem morju samo se je politično os Berlin-Rim. Poskušali so omajati ta sporazum. Te poskuse sem onemogočil. S tem sporazumom smo zagotovili status quo na Sredozemskem morju. Vohbe je znana vsebina mojega milanskega govora, v katerem sem razložil svoje stališče o tem. Sporazum pomeni pričetek pomirjenja po izredno napeti situaciji. Zaradi tega se lahko nadajame vrsto let mirne evolucije. V tem času bomo lahko mirno delali. Trditve, da italijansko-angleski sporazum pomeni neko oslabljenje odnosov med Rimom in Berlinom, niso nič drugega kakor puhli sen naših nasprotnikov. Naš italijansko-nemški blok še ni dolgo trajal in je zato neomoljiv. V tem pogledu ne more biti nikake spremembe. Nasprotno bo anglesko-italijanski sporazum še ojačil politično os Rim-Berlin. On predstavlja nadaljnji logični razvoj naših naporov za ureditev evropskega mira. — Nimamo nikakih teritorialnih zahtev glede na položaj, ki je nastal v Španiji zaradi vmešavanja sovjetske Rusije.

Nato je Strunk vprašal Mussolinija ali bi ustanovitev sovjetske republike v Španiji ali v enem njenem delu, na primer v Kataloniji, pomenilo prekršitev status quo. Ministrski predsednik je na to dejal: »To se razume samo po sebi.

Nato je Mussolini govoril o svojih nazorih glede politične strukture Evrope. Med drugim je dejal: »Ustvarili smo politično os Rim-Berlin. Ona mora biti izhodna točka za ponovno ureditev Evrope. Ne verujem v Zedinjene evropske države. Ta načrt je navadna utopija, ki ni v skladu niti z godovino niti političnim ali geografskim položajem. Preveč smo stari, da bi se mogli na evropskem kontinentu prilagoditi taki ureditvi. Sleherni evropski narod ima svojo posebno zgodovino, iz katere izhajajo posebna nacionalna obeležja in nazori, posebne težnje. V Ameriki živijo mladi narodi, ki imajo mnogo manj zgodovinskih tradicij. Če se je Amerika mogla razvijati v širino, se je Evropa organizirala v globino, v kateri je treba iskati tudi osnove za njeno ureditev. Če pa pomislimo, da je holševizem edina nevarnost, ki grozi naši prosvetljenosti, našemu obstanku, pridemo vendar do neke vrste skupne evropske ideje.

»Demokracija je dovršila svojo misijo na svetu za vedno ali ne za vedno je demokracija samo še izvor korupcije. V sebi nosi bacil, ki je koristil holševizmu. — Demokratsko urejene države predstavljajo neko skupino. Mi predstavljamo drugo skupino. Bodoči razvoj ni naklonjen kolektivni ideji mase, ki reagira temno in napol zavestno. Demokratski ustroj države je podoben pesku, medtem ko je naš politični ideal trdna skala, katere vrh je iz samega granita. Nazadnje je Mussolini prosil Strunka, naj ponese njegov pozdrav v dji države, državnemu kanclerju Adolfu Hitlerju.

Žaloigra zadnjega carja

Kniiga, ki so jo spisali trije angleški kralji

London, 17. jan. TG. Kraljevo založništvo pripravi izdajo posebno zanimive knjige, ki bo imela to odliko, da so pri njej kot pisatelji sodelovali kar trije kralji. Kij takšnega se ne more trditvi menda o nobeni knjigi na književnem trgu.

Gre za knjigo, ki naj odrgne zopet nekaj zaves nad strašno žaloigro, ki se je odigrala v Jekaterinburgu, kjer je od boljševiških rok padla zadnja carska družina. Knjigo je hotel prvotno izdati sam pokojni angleški kralj Jurij V., ki je želel pred vsem svetom zavrniti očitke, da bi bil on kot angleški kralj lahko rešil svojega sorodnika na carskem prestolu, a da tega ni maral storiti. V knjigi pripoveduje pokojni kralj, da to ni res in navaja uradne listine, da je storil vse, kar je bilo v njegovih močeh, da reši ruskega carja. Dosegel je, da je angleška admiraliteta poslala veliko oklopnio križarko v Baltsko morje, ki naj bi bila prevela carsko družino na krov in jo rešila na varno. Ker pa je križarka pretela nevarnost, da jo ne potopijo nemške podmornice, je kralj Jurij sredi svetovne vojne dosegal pri nemškem cesarju Viljemu to, da je izdal povelje svoji vojni mornarici, naj pusti angleško križarko na miru in naj ji celo pomaga, da bo mirno odpelala iz Baltškega morja, potem ko je dokončala svojo nalogo. Toda iz vsega tega ni bilo nič, ker je takratna angleška vlada nasprotovala kraljevi želji in je carski družini prepovedala, da se naseli na angleških tleh. V kraljevih arhivih buckinghamske palače je še veliko število tajnih listin iz tiste dobe, ki kažejo življenja in konca zadnjega ruskih carjev. Kralj Jurij jih je z veliko ljubeznijo zbiral ter spisal tudi datišo razlago, ker so

ga očitki, ki jih je moral poslušati posebno zadnja leta, zelo boleli. V svojem testamentu je določil, naj njegov naslednik na prestolu posveti vso skrb izdaji te knjige in je res Edward VIII. takoj zbral poseben odbor učenjakov, ki so nadaljevali spis njegovega očeta in bi bili knjigo izdali brez dvoma že pred novim letom, da ni nastopila kriza, ki je Edvarda VIII. odnesla s prestola. A tudi sedanji edvard Jurij VI. je takoj nadaljeval delo, pomagal sam pri zbiranju listin in je verjetno, da bo knjiga, ki bo brez dvoma veličanska senzacija na književnem trgu, izšla že v prihodnjih tednih.

Proti Malagi

Salamanca, 17. jan. AA. Po službenem poročilu vrhovne nacionalistične komande so ponehali boji na frontah 5., 6., 7. in 8. divizije. Na madridski fronti so si nacionalisti znatno izboljšali svoje položaje. Nasprotnikom so prizadeli hude izgube. Na južnem bojišču so nacionalisti prodrlji za nadaljnjih 9 kilometrov proti Malagi.

Gibraltar, 17. jan. AA. (Reuter.) Nacionalistična letala so močno bombardirala Malago. Zadelo so med drugim tudi ameriški konzulat in razna poslopja. Arhiv ameriškega konzulata je na varnem. Po končanem bombardiranju so se pojavila rečna letala v bližini Estepone. Vrgla so na sovražne postojanke precej bomb.

Boljševiki zapuščajo Malago

Las Palmas, 17. jan. AA. (Havas.) Sovjetski konzul je zapustil Malago v spremstvu štirih uradnikov. Z letalom se je umaknil v Barcelono.

Bolezen sv. očeta

Rim, 17. januarja. AA. Po poslednjih vesteh iz Vatikana v zdravstvenem stanju sv. očeta papeža ni nastopila nikaka sprememba.

Nemški škofje pri papežu

Rim, 17. januarja. AA. Papež je sprejel danes odposlanstvo nemškega katoliškega episkopata pod vodstvom vrtilavškega kardinala Bertrama, monakovega kardinala Faulhaberja in kölnskega kardinala Schulteja. Po avdienci so imeli nemški cerkveni dostojanstveniki daljši razgovor z državnim tajnikom kardinalom Pacellim. Avdienci pripisujejo vatikanski krogi velik pomen. Baje je bila v zvezi z nedavnim pastirskim pismom nemških škofov, ki so vernike pozvali k borbi proti holševizmu in naglašajo, da kljub nekim neopravičenim obtožbam, ki jih še nadalje zavračajo, žele sodelovati z narodno-socialističnim režimom v borbi proti vsem prevratniškim težnjam.

Berlinski škof msgr. Konrad von Preising je odpotoval danes z letalom v Rim. Tamkaj se sestane s kardinali Bertramom, Faulhaberjem in Schultem ter minsterskim škofom von Galemom.

Katoliški krogi pripisujejo potovanju nemških katoliških dostojanstvenikov v Rim velik pomen. Nemški škofje so pred dnevi na školovskem sestanku v Fuldi opredelili svoje stališče glede mladinske vzgoje in protikršćanskih manifestacij nacional-socialističnih oblastev.

Göring tudi v Varšavo

Varšava, 17. jan. AA. V drugi polovici meseca februarja obišče pruski ministrski predsednik general Göring bržkone tudi Varšavo. Ta obisk bo privatnega značaja. Göring bo bržkone sprejel vabilo poljskega poslanika v Berlinu na velik lov na volkove, ki ga bodo priredili v Bijaloveških gozdovih. Göringa bo spremljala njegova soproga. Kakor ob priliki prejšnjih lovov, se bodo tudi takrat vršili razgovori med Göringom in odgovornimi poljskimi državniki.

Mohamedanski blok

Carigrad, 17. jan. AA. Turški listi ugotavljajo, da so neresnične nemške vesti, po katerih naj bi se bila pogajanja med Turčijo, Iranom, Irakom in Afganistanom zaključila brez vsakega uspeha. Iz Teherana se bo nocoj vrnila turška delegacija, ki se je tam pogajala za sklenitev turško-iranskega prijateljskega pakta.

Ljubljanska kronika

Pogreb kateheta Pavla Zajca. Pokojni g. Pavel Zajc, ljubljanski mestni katehet, je bil med ljubljanskim prebivalstvom in duhovščino zelo priljubljen. Zato so ga na njegovi zadnji poti spremlili številni prijatelji. Pred sprevodom je korakala školska mladina šole na Ledin in njen učiteljski zbor za zastavo in venci. V sprevodu je šel tudi stolni kapitelj a prošlom g. Nadrahom na čelu. Datje so šli za pogrebom minister na r. ing. Serneer, banovinski osnovnošol. nadzornik g. Strukelj, sošolci iz gimnazijških let, vsi profesorji teološke fakultete, znanci in prijatelji, mnogo ljubljanske duhovščine in duhovščine iz ljubljanske okolice, duhovščine iz šentvitskih zavodov, prav tako dijakov, zlasti tja duhovščine iz njegove rojstne ribniške doline. Krsto s truplom so prepeljali v šentpetersko cerkev. Cerkevne obrede v Leonišu je opravil g. župnik Košmerlj ob asistenci gg. dr. Demšarja in Cudermana. Pred šentpetersko cerkvijo so položili zemске ostanke pokojnika na avtofurgon, ki jih je odpeljal v Sodražico, kjer bo v ponedeljek ob 11 v rojstni vasi zadnji žalni sprevod. — Pokojniku naj sveti večna luč!

Članstvu slov. glasb. društva »Ljubljana« sporočamo, da pričnejo s pevskimi vajami v novih društvenih prostorih v Beethovnovi ulici št. 9 ta teden. V sredo, 20. jan. ob 20 bo prvi društveni setanek, h kateremu vse članstvo vljudno vabimo. Vse drugo je razvidno iz okrožnice, ki bo vsem dostavljena. — Pevovodja.

+ Rodočaj Nikola, črkostavec v Učiteljski tiskarni je umrl v splošni bolnišnici v Ljubljani. Pogreb bo v ponedeljek 18. t. m. ob pol 3 popoldne. Naj v miru počiva!

Vsi, ki se zanimate za igro na klavirju, ne pozabite, da nastopi v petek, dne 22. t. m. v veliki filharmonični dvorani eden najslavnejših pianistov sedanje dobe, Aleksander Borovski. Vstopnice dobiti v knjižarni Glasbene Matice.

Predavanje društva »Naša skrinjca« v frančiškanski dvorani obeta biti posebno zanimivo. Profesor Šanli bo občinstvu podrobno razložil lepoto naših noš in a številnimi diapozitivi njihovo lepoto dokazal. Sedaj, ko se inozemstvo tako zelo zanima za narodne noče, posebno za naše, bo brez dvoma tudi naše občinstvo postalo še posebno pozorno na svoje zaklade.

Zborovanje mariborskih mesarjev

Maribor, 17. januarja.

Danes popoldne je bil v hotelu »Orel« letni občni zbor Društva mesarskih in prekajevalskih mojstrov za Maribor in okolico. Radi boleznj marljivega predsednika Antona Tavčarja je vodil občni zbor podpredsednik Jernej Fidler iz Maribora, ki je pozdravil navzoče, med njimi obrtnega referenta mestne občine dr. Senkoviča, tajnika Zveze mesarskih društev dravske banovine gosp. Pirca ter tajnika okrožnega odbora Obrtnega društva Benderja.

Po kratkem poročilu predsednika je podal obširno poročilo tajnik Julci Novak. V društvu je večanjenih 266 mojstrov, 202 pomočnika in 112 vajencev. Orisal je delo uprave, ki se je trudila, da bi vse težave, ki tarejo mesarski stan, odpravila. Pisarna društva je bila stalno zaposlena in je bila z navseti in obrambo interesov članov vedno na razpolago. Posredovala je pri davčnih oblasteh in poslala več vlog na razne oblasti v zadevah, ki se nanašajo na mesarski stan. Blagajniško poročilo je podal tajnik Novak. Dohodkov je imelo društvo 48.944,75 Din izdatkov pa 39.564,35 Din. Premoženje društva znaša 23.624,40 Din. Proračun za prihodno leto določa 24.500 Din dohodkov in istotoliko izdatkov.

Sledile so volitve osmih članov pomočniškega izpraševalnega odbora, v katerega so bili izvoljeni Anton Tavčar, Jernej Fidler, Ivan Benčik, Vinko Pernat, Franc Podgoršek, Henrik Obelcis, Matija Holz in Blaž Terpinšek. Kot delegati za okrožni odbor pa so bili izvoljeni Tavčar, Fidler, Benčik, Berlić (Ptui), Oraš in Pavešič.

Zelo živahna in mestoma burna je bila razprava o nedeljskem počitku. Z 38 proti 6 glasovom se je občni zbor izrekel za nedeljski počitek v zimskem času, ki traja od 1. novembra do 31. marca. Glede vprašanja tržnice je tajnik Novak pozdravil misel občine za zgraditev iste, vendar podarjav, naj bi se zgradila na prostoru za Narodnim domom.

Sodba Italijana
o nadškofo Sedeju

Gorica, januarja 1937.

V Vidmu (Udine) je izšel prvi del knjige »La guerra e il Friuli«, ki jo piše znameniti pisatelj Giuseppe del Bianco in kjer se je v drugem poglavju obširno razpisal o pokojnem goriškem nadškofo Sedeju. Sodba tega Italijana je tolikanj zanimiva in nepričakovano objektivna, da jo je treba vsaj v kratkih izvlečkih prinesiti za našo bralstvo, ker do sedaj kaj podobnega niso slišali s strani na naslov pokojnega nepozabnega velikega Slovenca na prestolu goriške nadškofije.

»Vedno je priznaval svoje slovensko preprčanje,« piše Del Bianco, »in je vsled tega tudi Italijansko vojsko, ki je prišla osvoboditi vzhodno Furlanijo, smatral za sovražnega gosta ter izdal poseben poziv na vernike. Poziv nosi podpis 28. novembra 1918 in se glasi v posnetkih:

»Na podlagi premirja med avstrijsko vlado in združenimi vojskujocih se državami, ki so znane pod imenom Antanta, je kr. italijanska vojska v začetku tekočega meseca zasedla našo deželo do Julijskih Alp in prevzela politično oblast.

Po mednarodnih haških konvencijah ima država, ki med vojno zasede kako ozemlje, izvršilno oblast in njej gredo tudi pravice, ki se nanašajo na varnost in javni red. Radi tega je potrebno, da se prebivalstvo vse pokrajine, ki jo je ustvaril italijanski režim (Julijsko Krajino), njemu pokorava, dokler ne bo mednarodna konferenca končno odločila o usodi naše domovine.

Zato se morajo verniki s pričišnice opozarjati, da naj se pokore dekretom in ustanovam novega režima, ne da bi se pri tem kršili božji in cerkveni zakoni, in naj ga skušajo podpreti v njegovem delu za javni blagor.

Predvsem pa naj pazijo, da jih ne zapelje strast politično-nacionalnega značaja in da se ne zoperstavljajo italijanskim častnikom in uradnikom ter da jih ne napadajo z zmerjanjem ali z orožjem v roki. Tako bi dajali samo povod za kazni, preganjanja, deportacije in bi dali juridično pretvezo, da podaljšajo okupacijo naše zemlje.

Cestiti duhovniki naj v prvi vrsti skrbje za red in mir, da ohranijo dobre odnose, ki obstojajo med tuji in domačini...

Prepovedano je v cerkev nositi posvetne stvari.

Cerkev in njeni sosedni deli z vsemi predmeti (z zvonovi vred) so, v kolikor služijo verskim obredom, po kanonskem pravu last cerkve in se ne smejo izrabljati v posvetne, zlasti pa ne v politične namene.

Dokler ne bo mir zaključen, naj se brez izjeme, po vsaki maši molji po en »Oče naš« in ena »Češena si Marija« za pravični mir.

Svoj članek o knezoškofu Sedeju, kjer je napisal tudi par grenkih besed na naslov msgr. Falduttija, zaključuje Del Bianco z naslednjim odstavkom:

»Če bi mogli zopet priklicati sence umrlih in razjeti glas, ki ga siriijo njihove duše po prostoru, bi nosil neupogljivi sovražnik Italije in Italijanov Borgia Sedej, se vedno visoko svoje in bi trdilo zvezele njegove besede, kajti dokler je bil živ, ni raztrgal svojega rojstnega lista in ne klonil, ko ga je udarila usoda ter so ga zapustili njegovi lastni rojaki.«

Jugoslovanski listi se dobijo v Trstu samo v kiosku na glavnem kolodvoru in v kiosku na končni postaji električne železnice v Opčino. V poštežju so kraji, kjer se prodajajo jugoslovanski listi, bolj redki. Mnogokrat iz neznanosti ovir prihajajo tudi pozno. Božične številke ljubljanskih dnevnikov so založniki v Postojni, Senožečah in drugod poslali nazaj z opombo, da nikdo teh listov ne mara kupovati. Založniki jugoslovanskih listov, med njimi glavni založnik v Trstu Paravel, so napravili pritožbo na pokrajinske prefektore, ki so izdale dovoljenje za svobodni vohod jugoslovanskih listov, pa krajevne osebe delajo težave, da bi se to dovoljenje svobodno izkoristilo. Na prefekturi v Trstu so na pritožbo odgovorili, da bodo stvar preiskali in zapreke odstranili.

Goriški nadškof Margotti je, kot poroča »Agiš«, izdal navodilo župnim uradom, da naj se pri birmanah in kanoničnih vizitacijah strogo držijo navodil, ki jih je izdal glede uporabe jezika v cerkvi. Med božjo službo se naj ne pojorje slovenske pesmi. Nadalje tudi ne želi, da bi prihajali v področje goriške nadškofije umetniki iz sosednje Jugoslavije, da bi opravljali slikarska dela po cerkvah, kapelah in obopnih znamenjih.

Za župnika v Rojšanu pri Trstu je bil imenovan s škofijskim dekretom č. g. Franc Drius, rojen in doma v Trstu. Novi rojanski župnik je tudi urednik katoliškega tednika »Vita Nuova« (Novo življenje).

Umrli je č. g. Abram Filip, vikar v Pliskovci na Krasu. Bolhal je že dalje časa ne neodzdravljivi bolezni. Pokojnik je bil rojen v bližnji Škbrini dne 17. majnika 1871 in je bil v mašnika posvečen dne 17. majnika 1894. Izpolnil je torej 65. leto starosti. Pokopali so ga ob veliki udeležbi vernikov in duhovnih sobratov v petek, dne 8. januarja. Naj v miru počiva!

V Dobropolju na Zemljakovini pri Ilirski Bistrici je dne 10. januarja umrla ugledna posestnica Antonija Mikuletič-Znidaršič roj. Vene v visoki starosti 81 let. Zložila je mnogo pesmic in bi bilo posrebiti, da se njena pesniška zbirka ne izgubi. Blaga rajnica naj počiva v miru!

Nagrada za številne družine so prejeli: Jug Marija in Močnik Marija iz Kanala ob Soči, Jazbec Dominik iz Komna, Stučin Florijan iz Cirkne, Boldaž Andrej iz Kala ob Soči. Nagrada znaša po 600 lir, 800 lir pa so prejeli: Janez Mravljje iz Rifemberka in Zagar Julij od istotam. Prefektura javlja, da je bilo v letu 1926 razdeljenih nagrad za številne družine vsega skupaj 29.000 lir.

V Kalu pri Podbrdu je na posestvu Jakoba Torkarja delalo večje število domaćih fantov. Po končanem delu so se vsedli k čaši vina in začeli prepevati domače pesmi. Toda to ni bilo dovoljeno. V večernih urah so bili fantje odvedeni in vojašnico v Strnišću, kjer so jih zadržali, pri tem pa prekoračili mejo dovoljenja. Tomaž Kleš in Jože Kemperle, ki sta dobila poškodbe, sta se takoj pritožila pri orožniški postaji, ki je dogodek javilo višjim oblastem, ki stvar sedaj preiskujejo. Ljudstvo je prepričano, da bodo pritožitelji dobili polno zadoščenje. (Agiš.)

Razmere v Italiji so po priliki naslednje: Opozicija proti vmešavanju v španske zadeve povod precej narašča. Tudi komunistična agitacija se je zadnje čase okrepila. Oblasti so zatorej posebno na francoski meji, čez katero prihajajo komunistični agitatorji za prevrat, izdale posebno stroge ukrepe in so med drugim dale obmejnim stražam dovoljenje, da lahko na vsako količjak sumljivo osebo, ki bi se takoj sama ne javila obmejnemu oblastem, takoj streljajo. V Milanu je bila te dni aretirana skupina ljudi, ki so jim dokazali tajne zveze s komunističnim gibanjem. Med areti-

ranci sta tudi dva aktivna fašistična poslanca. Komunistična agitacija je bila močna tudi v Siciliji, kjer je, kakor poročajo tržaški listi, prišlo celo do izgrediv.

Jugoslovanski državljani Alojzij Mrak je bil, kakor poroča tržaški »Popoloc«, aretiran od italijanskih oblasti, ker je hotel skrivaj čez mejo v Italijo. Mrak je star 24 let in je doma iz Podkorena. Ko so ga zadržali, je Mrak izjavil, da je hotel v Italijo samo zaradi tega, da bi našel dela, ker je že dalje časa brezposeln. Ni znano, kaj so oblasti nadalje ukrenile o usodi Alojzija Mraka.

Alojzij Bratuš, pevovodja v Podgori, ki je bil z drugimi štirimi pevci vred odveden od sedem zlikovcev v uradne prostore tamošnjega fašija, kjer so jim dali piti ricinovo olje (o dogodku smo v zadnji številki obširno poročali, op. ured.), je na posledicah tega dejanja nevarno zbolel na jetrih in na živcih. Nahaja se še vedno v bolnišnici v Gorici. Orožništvo je v Podgori strogo zaslišalo vse prizadete pevce in krivce ter je vložilo ovadbo proti storilec, ki so vsi znani in se začasno nahajajo še na svobodi. Kakor znano, je vložil pritožbo tudi goriški nadškof in je dobil zagotovilo, da bodo zlikovci najstrožje kaznovani.

Aretirani so bili trije fantje, kot poroča tržaški »Popoloc«, ki so šli skrivaj čez mejo v Jugoslavijo, da bi jim ne bilo treba na vojno v Abesinijo, ter

Sport

Hokey na ledu

Celovec, 17. januarja. KAC : ILIRIJA 12 : 1. Ta tekma je bila v soboto. Delni izidi: 4:1, 4:0, 4:0. Danes pa je zmagala Ilirija in sicer z 3:1 — 1:0, 0:1, 2:0.

Durban, 17. jan. AA. Jugoslovanska teniška reprezentanca je premagala reprezentanco Južne Afrike 8:4.

Belgrad, 17. jan. m. Današnja prijateljska tekma med BSK in Baskom 4:2 (1:0).

Zagreb, 17. jan. m. Gradjanski Jugoslavija 4:2 (1:1). V prvenstveni tekmi je Gradjanski premagal Jugoslavijo in dosegel prvo mesto v prvenstveni tabeli. S tem je postal tudi najresnejši kandidat za tekmovalanje za srednjeevropski pokal.

Belgrad, 17. jan. m. Na današnjem obnem zboru Baska je bil spet izvoljen za predsednika bančar in ravnatelj Nikolaž Simić. V odboru tega kluba je tudi dr. Jovan Gašić, šef kabineta predsednika vlade. Dopoldne je imel občni zbor tudi klub SK Jugoslavija.

O poškodbah
pri nogometu

Goleno, golenica (piščal), koleno in noge (stopalo in prsti) so deli telesa, ki so pri nogometu najbolj izpostavljeni raznim večjim ali manjšim poškodbam, medtem ko je stegno pred večjimi poškodbami kolikor toliko varno.

Lahno podviti prstov na nogi, ki nastane vsled premočnega udara, ki zgreši svoj namen in udari v zemljo namesto žoge, nima nobenih posledic in kaj kmalu izgine, da igralec lahko kar nadaljuje z igro. Udarci, ki svoj namen zgrešijo, imajo največkrat za posledico tudi večje poškodbe piščali (golenice). Navadno nastanejo manjše poškodbe kravatitve modrikasto-rdeče barve, ki pridejo v črno ali rmenino in kaj kmalu sami od sebe izginejo.

Poškodbe mesa (muskulature) so sicer tudi čehši pojav, pa običajno ne povzročajo prevelike bolečine, ker so manjšega značaja in jih kaj radi zanemarjamo.

Bilo bi pa vendarle umestno in koristno, če bi vsaki, tudi najmanjši poškodbi posvečali vso pažnjo. V naši okoliščini, v zemlji, na žogi in na našem telesu samem kar mrgoli raznih bakterij, povzročiteljev vseh mogočih bolezni. Te bakterije kaj rade zaidejo v rano in jo vnamejo in okužijo. Nastanejo rdeče lise, otekline in gnojenje. Zdjaj pa ta na videz brezpomembna ranica ni več tako enostavna in če se takale infekcija že v kali ne zatire, preidejo bakterije, ki so povzročile gnojenje, v limfne psose in pod kožo nastanejo znane rdeče lise. Pri tem pričnejo otekati tudi sosedne limfne žleze, ki povzročajo lahko prav hude bolečine. Če se infekciji tudi zdaj ne zapre poti, potujejo bakterije naprej v krvni tok in tako nastane zastrupitev krvi. Vsakdo pa ve, kaj se to pravi. Koliko mladih, življenjapolnih mladencev je moralo žrtvovati svoje dragoceno življenje samo zato, ker so bili neprevidni in navidez majhni ranici niso posvečali vse pažnje in nege. Tudi bi moral vsak nogometaš vedeti, da živi na in v zemlji znani bacil, ki povzroča krč po vsem telesu, takozvani tetanus, ki je največkrat usodopoln in smrtno nevaren. Zato je treba posvečati tudi najmanjši rani vso pozornost in ob prvi pojavi zagnojitev je treba takoj podvreči zdravniški negi. Predvsem pa je treba vsako rano, tudi najmanjšo odrgniti, namazati z jodovo tinkturo, ki zatire vse bakterije. Pri tem pa je treba in to posebno pri večjih ranah, namazati tudi zdravo okolico, da tako preprečimo bakterijam, ki se bohotno sprehajajo po koži, dostop v rano.

Poškodbe v okolici kolena so zelo pogoste in nastanejo največkrat vsled pretegnitve členkov. Ze kot gledalci čestokrat vidimo, kako hote igralce, čeprav je še preveč oddaljen od žoge, isto z iztegnjeno nogo doseči, pri tem pa mu kaj rado popoka preveč napeto mišično tkivo in celo delci kosti se pri tem lahko odlomijo, kar oboje povzroča hude bolečine. Tudi preostri obrat v polnem diru ima lahko isto posledico. Bolečine, lahne otekline in obilute pritiska so prvi znaki, ki gibanje in obhote seveda močno ovirajo. Take poškodbe je treba zdraviti zelo skrbno, potreben je popoln mir, brezpogojno opustiti do popolnega okrevanja vsako igranje, nujno pa je v takih slučajih potrebna zdravniška nega.

Značilna in pogosta pojava pri nogometu je takozvani pretres pri udarcu v trebušno votlino. Gledalci imajo čestokrat priliko videti, kako se v gneči nenadoma zgrudi igralec, ki je bil pravkar v največjem ognju in v polnem zaletu. Nenadoma obstanejo vsi igralci, eden izmed njih pa leži zlekobno na tleh, brezupno ječi in lovi sapo. Ta, na prvi pogled strahotna pojava, največkrat nima prav nobenih posledic in izgine prav tako hitro kakor se je pojavila. Gledalci so kajpada nemalo začudeni, ko se obupaneč kar kmalu spet dvigne in s prav takšno vneto nadaljuje igro, kot da se se mu ni prav nič pripetilo.

Razmeroma redke so poškodbe lakti in rok. Te nastanejo največkrat vsled nerodnega padca, so malenkostnega značaja in ozdravijo popolnoma so se pri Podlanišću vračali nazaj v Julijsko Krajino. Imena vseh treh so bila objavljena. Gre za sledeče tri fante: Samec Angel, doma iz Milj, ki je šel v Jugoslavijo dne 26. septembra 1935, Reja Emil, doma iz Krvaveev, ki je pobegnil v Jugoslavijo dne 11. septembra 1935, in Klavžar Bogomir iz Grahovega, ki je odšel v Jugoslavijo v septembru 1935 z neveljavnim potnim listom. Orožništvo je vse tri prijelo ter jih predalo sodišču, ki jih bo sedaj sodilo.

Ker sta nagovarjali sinove, naj gredo v Jugoslavijo, sta bili poklicani pred sodišče Nagode Ivanka in Plečnar Štefka. Izjavili sta, da sta svoje otroke pošiljali čez mejo z namenom, da vtihotaplajo živež, ki ga jim je primanjkovalo. Obe sta bili obsojeni in sicer Plečnar Ivanka na 17 dni zapor, 3 mesece konfinacije v občini in na plačilo 3000 lir, njena tovarišica pa samo na denarno kazen 1000 lir, ker za ostale obtožbe niso mogli najti dokazov.

V Smartnem pri Kostem je bil imenovan nov občinski odbor. Delodajalce zastopajo v občinskem svetu Domi Mihael, Corsi Antonio in Zuljan Rudolf, delavce pa Peršolja Josip, Printič Ivan in Vendramin Jože.

V Zavljah pri Trstu so zgradili veliko rafinerijo za petroleje. Je to največja čistilnica v vsej Italiji in je znana pod imenom »Aquilac«. Zgrajena je na ogromnem prostoru 400.000 kv. metrov in je bila postavljena v desetih mesecih. Uporabljenih je bilo 70 km različnih cevi. Obratovati bo začela dne 18. januarja in so za to priliko organizirane velike svečanosti.

v najkrajšem času. Ob remplanju od strani je izpostavljen precejšnjim nevarnostim ključnica. Ob močnem remplanju se ključnica lahko tudi zlomi. Zdravljenje je navadno krako in uspešno. Tudi vratar, ki sme loviti žogo tudi z rokami, je čestokrat izpostavljen večjim ali manjšim nevarnostim. Večkrat vidimo, kako lovi kratke žoge in jih odbija s pestmi ali pa izlegljenimi rokami stojič na prstih lovi visoke žoge. Pri tem žoga kaj rada oplazi palec ali druge prste in jih poškoduje s tem, da jih spodviže. Vendar doslej večjih nezdod ni bilo zagnemovani.

Poškodbe na glavi so prav za prav redke, čeprav je uprav glava pri nogometu del telesa, ki je čestokrat najuspešnejši napadalno in obrambno sredstvo. Trda glava zaleti največkrat na mehko in prožno žogo in ni nevarnosti za poškodbe. Lahko pa se pripeti, da dva igralca z vso silo trčita z glavo ob glavo. Pri tem se igralcu navadno samo malo zabliška ali pa nastanejo prav neznatne rane, ki povzročajo sicer prav hude trenutne bolečine in morajo biti prav posebno skrbno negovane, da hitro in brez posledic ozdravijo. Čestokrat prileti žoga z vso silo igralcu v obraz, posledica je navadno samo krvavitve iz nosu ali ranitve ustnic, kjer je koža kaj občutljiva in se kaj rada pretga. Tu pa so poškodbe, ki skorajda ne potrebujejo nobene nege. L. N. P.

Novi grobovi

† V Radovljici je v visoki starosti 83 let mirno v Gospodu zaspala gospa Ivana Tepina, soproga postajenačelnika v pokopju. Pokopali jo bodo v tork ob 4 popoldne. Naj ji sveti večna luč! Zalujčim naše iskreno sožalje!

Determinizem in fizikalna
podoba sveta

V soboto zvečer je v mineraloškem inštitutu ljubljanskega vseučilišča predaval univ. prof. dr. Rihard Zupančič. Takoj moramo pibiti, da je ves sistem svojih misli razvijal in mu dajal izraza v strogem znanstvenem arealu, ki zahteva za slehernega spremljevalca poglobljeno razumevanje matematike, njenih pojmov in odnošajev, kakor so n. pr. diferencijalne enačbe. Prav tako je predavanje predpostavilo poznavanje novih teorij na polju fizike, posebej onih v organizaciji in bistvu snovnih elementov, kakoršna je Bohrova teorija, pa izsledki Plancka, Einsteina, itd. Kdor se je že kdaj približal »časus«, »prostoru« in »kavzalitetu«, je mogel slediti g. predavatelju, ki je zelo lepo uvažal v svet štiridimenzionalnosti na čisto svojstven, bistvoren način. Vendar je prav malokdo mogel slediti osnovni logiki celotnega predavanja, ki je v svojem preciziranju izpodmaknilo tla determinizmu v mikrosvetu, kjer zaenkrat niti ne poznamo metod objektivne observacije glede imenovanih načel. G. predavatelj je na kraju poudaril, da svetovnega nazora ne gre postavljati na temelje ene same znanosti, kakršna je tudi matematizirana fizika.

Prihodnjo soboto pa bo na istem mestu diskuzija o filozofskem in metafizičnem pomenu fizikalnih izsledkov in bo g. predavatelj odgovarjal na postavljena vprašanja, kakor je opozoril vseuč. prof. dr. Veber.

Adam Pribičević v Belgradu

Belgrad, 17. jan. m. Včeraj in predvečerajšnjim se je tu mudil šef bivše SDS Adam Pribičević ter imel konferenco z vovodjinskimi prvaki bivše SDS. Na konferenci so pretresali politični položaj v zvezi z zadnjimi dogodki ter razpravljali tudi o akciji srbskih opozicijskih poslancev, izvoljenih na listi dr. Mačka. Akcije teh poslancev so obsojili, ker zagovarjajo stališče, da je treba iti v skupščino.

Svojevrsna kmetija obstoja v kentski grofiji v Angliji. Njeni ljudje se namreč bavijo z rejo metuljev. Travniki velikega obsega so zamreženi in služijo kot pašniki več desetisočim metuljem, ki iščejo medene hrane. Posebne težave dela shranjevanje ličink in gosenic. Na leto pridelata farma okoli 80.000 metuljev, ki jih prodaja zbiralcem teh krilatih živalic. Posebno redki in lepi metulji dosežejo čisto ceno do 200 šilingov. Kmetija baje dobro uspeva, ker je zaenkrat vsaj brez vsake konkurence, da izvzame konkurenco narave.

Angleški slovar vsebuje kakšnih 80.000 besed, povprečni Anglež pa jih uporablja le kakih 850.

Dr. Stožadinović v Osijeku

Osijek, 17. jan. m. Davi je semkaj prispel ministrski predsednik dr. Stožadinović. Pričakovani so ga ministri Cvetković, Janković in Stosić. V Osijeku so se mudili tudi člani diplomatskega zbora, ki so prišli tja na lov. Po prihodu predsednika vlade so se vsi podali v osolice na lov.

Večerja na bolgarskem dvoru

Sofija, 17. januarja. AA. Nj. Vel. kralj Boris in kraljica Joana sta snoči na dvoru priredila tradicionalno večerjo, na katero so bili povabljeni šefi vseh inozemskih diplomatskih misij. Razen članov diplomatskega zbora so se večerje udeležili ministrski predsednik Kjoševanov, glavni tajnik zunanjega ministrstva Petro-Comahov ter člani vojnega in civilnega doma Nj. Vel. kralja. Večerji je sledil sprejem, na katerega so prišli tudi vojni atašaji, svetniki in prvi tajniki poslaštvev ter vsi uradniki zunanjega ministrstva.

Zveza
jugoslovansko-bolgarskih lig

Belgrad, 17. jan. m. Na snočnjem kongresu jugoslovansko-bolgarskih lig je bila ustanovljena Zveza jugoslovansko-bolgarskih lig v Jugoslaviji. Za predsednika zveze je bil izvoljen inž. Vlada Mitrović, vseučilišni profesor. Od Slovencev so v odboru Rasto Pustoslavšek, predsednik ljubljanske lige, Vekoslav Pucar, časnikar, dr. Niko Zupanič, bivši minister, in Ivan Jelačin, predsednik Zbornice za TOI, iz Maribora pa dr. Josip Kukovec, odvetnik, in prof. Jan Sedivy. Na kongresu so sprejeli tudi resolucijo, ki poziva vse lige, naj prično z intenzivno propagando ideje zblizanja v vseh družabnih krogih, posebno pa med mladino. Kongres je namreč prepričan, da se najboljša službi ideji boljšega prijateljstva in bratske sloge med Jugoslavijo in Bolgarijo, če se bodo nove generacije že v rani mladosti zavedale, da je v interesu južnoslovanskih narodov, da živijo v miru in medsebojnem zaupanju. Kongres je burno pozdravil tudi napore merodajnih činiteljev v Belgradu in Sofiji, ki so dosegli sklenitev pakta večnega prijateljstva med Jugoslavijo in Bolgarijo. Danes dopoldne je bila v dvorani Kolarčeve univerze akademija, ki ji je prisostvovalo tudi 40 predstavnikov društev iz Bolgarije. Na obnem zboru je govorilo več gornikov, ki so se zavzemali za še tesnejše sodelovanje med južnimi Slovani.

Nov občinski zakon
na Bolgarskem

Sofija, 17. jan. m. Bolgarski kralj Boris je podpisal novi občinski zakon, po katerem bodo imele volivno pravico tudi vse bolgarske žene-matere. Razlika med moškimi in ženskimi volivci je samo v tem, da ženam ne bo treba na volišče, če ne bodo hotele. Sistem zakona je tak, da je popolnoma onemogočeno delovanje starim strankam.

Begovičev „Božji človek“
na mariborskem odru

Begovičev »Božji človek« je po svoji razumski gradnji in zaostreni dialektiki, po svojem večidel govorniškem znanosti značilno delo srbohrvatske dramske proizvodnje. Po svojem osrednjem gibal — spolni demoniji pa je dele fin de siecla, tistih let pred konec stoletja, ko se je zgolj opisnemu naturalizmu zahotelo krepkejših živčnih senzacij. Prvo dejanje, zavidno skopo in drzno zgrajeno, je zaključena drama zase, z naturalistnim koncem, kakršne so ljubili erotografi omenjene dobe. Naslednje dejanje je umetniško prav za prav odveč, porojeno iz npravne zadrege, ki ga povzroči carstvo teme in strasti v prvem dejanju. Zadnje dejanje pa je že kar v spitko tako občinstvu, ki tudi na odru ne mara špila, kot režiserju, ki trpi ves čas hude muke, da se mu vsa skrbno narejena groza na odru ne sprevrže v teater in krohot. Režiserjeva naloga je, da pomaga avtorju tam, kjer ga je zapustil prvotni umetniški navdih in ga vodila le še dramaturška erudicija. Režija mora ohraniti tri vrhove, kolikor je dejanj, ne da bi občinstvo opazilo, da se je dramski motor že ustavil in da teče dramsko kolo samo še v prazno.

Gospod P. Malec je delo odlično zrežiral. S seeničnimi in režijskimi domisleki mu je uspelo, ohraniti dramsko raven do konca. Narodopisnemu obeležju je prisodil pravilno samo podrejeno mesto — odsko prikupne dekoracije ter tako v vsej ostrini ohranil spopad dveh svetov. Njegova režija se odlikuje po jasnih, estetsko skladnih odrskih slikah, poglobljenih s preprosto, toda učinkovito simboliko. Svoje disciplinirano znanje je najjasneje pokazal z mnoštvenim nastopom v zadnjem dejanju, katerega tvegano grotesknost je mojstrsko obvladal.

Maro je igrala Elvira Kraljeva s krepkim razumsko barvanim zanosom, ki je občinstvo osvajal. Doela preprečevalna je bila kot spokornica v tretjem dejanju. Hajduka Krstana je ustvaril Pavle Kovič z masivno vitalnostjo. Krstan je ena njegovih najboljših vlog. Z uspehom je kot gost nastopila gđ. Simčičeva v vlogi Gjurje. Njena uspeha igra se je odlikovala po umetniški držnosti in prijetni elegični barvi. Grenko kupo neprepričevalne mistike je izpil s pohnalno požrtvovalnostjo gosp. Nakrast kot Damjan. Nekoliko hrupen je bil nastop g. Košute kot zaponkarja. Omeniti še moramo: Edo Groma kot kapelana, Mileno Zakrajškovo kot Damjanovo mater, Emo Starčevu kot Frančevo ženo, od zborne igre pa Danila Gorinška, M. Košiča, Petra Malca, Lj. Crnoborega, L. Standerkerja, Fr. Blaža, Branko Rasbergerjevo, A. Tovornikovo in M. Križajeva.

Sorodnikom, prijateljem in znancom sporočamo žalostno vest, da je v Gospodu zaspala naša ljubljena soproga, mati, babica in sestra, gospa

Ivana Tepina

soproga postajenačelnika v p.

v starosti 83 let. Pripravljena je stopila pred večnega Sodnika, ki naj ji bo večerni Plačnik.

Pogreb nepozabne pokojne bo v torek ob 4 popoldne iz hiše žalosti na radovljiško mestno pokopališče.

Radovljica, dne 17. januarja 1937.

JOZEF TEPINA, soprog — z otroci in sorodstvom.